KOMISIJOS SPRENDIMAS

2004 m. balandžio 20 d.

dėl Prancūzijos pagalbos, suteiktos Prancūziškos knygos eksporto kooperatyvui (CELF)

(pranešta dokumentu Nr.C(2004) 1361)

(tik tekstas prancūzų kalba yra autentiškas)

(tekstas svarbus EEE)

(2005/262/EB)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 88 straipsnio 2 dalies pirmąjį punktą,

atsižvelgdama į sutartį dėl Europos ekonominės erdvės, ypač į jos 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti pastabas laikantis minėtų straipsnių ([1]) ir atsižvelgdama į šias pastabas,

kadangi:

I/ **PROCEDŪRA**

(1) 2002 m. vasario 28 d. Europos Bendrijų pirmos instancijos teismo sprendimu ([2]) panaikino 1998 m. birželio 10 d. Komisijos sprendimo 1999/133/EB dėl valstybės pagalbos teikiamos Prancūziškos knygos eksporto kooperatyvui (CELF) ([3]) 1 straipsnio paskutinįjį sakinį teigiantį, kad:

> *„Pagalba CELF, dėl nedidelių prancūzų kalba išleistų knygų užsakymų vykdymo, suteikta laikantis EB sutarties 92 straipsnio 1 dalies. Pagalba yra suteikta neteisėtai, kadangi Prancūzijos vyriausybė, prieš ją suteikdama, nepranešė apie tai Komisijai. Pagalba vis dėlto yra suderinama, kadangi ji vykdo sąlygas, kad galėtų pasinaudoti leidžiančia nukrypti nuostata, kuri numatyta minėtos sutarties 92 straipsnio 3 dalies d punkte.“* ([4])

(2) Šis sprendimas buvo priimtas po ilgos procedūros, kurios pagrindiniai etapai primenami toliau.

A. *PIRMASIS PROCEDŪROS ETAPAS*

(3) 1992 m. kovo 20 d. Tarptautinė knygų platinimo ir leidimo įmonė (SIDE), prisistačiusi *„Prancūzijos įmone, dalyvaujančia prancūziškos knygos eksporto rinkoje ir susiduriančia su leidėjų kooperatyvo, kuriam teikiama valstybėse pagalba, konkurencija“* ([5]), laišku kreipėsi į Komisiją, atkreipdama jos dėmesį į pagalbos, kurią Prancūzijos valdžios institucijos skiria CELF rėmimui, transportui ir prekybai, priemones; apie šią pagalbą nebuvo iš anksto pranešta Komisijos tarnyboms, taip pažeidžiant Sutarties 93 straipsnio 3 dalį (dabar 88 straipsnio 3 dalis).

(4) 1992 m. balandžio 2 d. Komisija, atsakydama laišku, priminė Prancūzijos valdžios institucijoms, kad apie bet kokį projektą, ketinantį suteikti ar pakeisti pagalbą, turi būti iš anksto pranešta jos tarnyboms ir paprašė minėtų institucijų informuoti apie suteiktos pagalbos, kurią nurodo SIDE, pobūdį ir tikslą.

(5) 1992 m. birželio 29 d. Prancūzijos valdžios institucijos, atsakydamos laišku, patvirtino Komisijai apie CELF teikiamas subsidijas. Taip pat patikslino, kad pagalbos priemonių tikslas supažindinti neprancūzakalbes šalis su prancūzų kalba ir literatūra ir taip pat, kad CELF patikėta teikti tris konkrečias pagalbos schemas, kad toli esantiems skaitytojams būtų paprasčiau įsigyti prancūzišką knygą.

(6) 1992 m. rugpjūčio 7 d. Komisija atsakydama laišku patvirtino SIDE, kad CELF yra teikiama pagalba ir paaiškino jos tikslą, taip pat informavo, kad apie atitinkamas priemones nebuvo pranešta. Tačiau Komisija patikslino, kad užginčyta pagalba neatrodo galinti trikdyti valstybių narių tarpusavio prekybą. Susidarius tokiai situacijai, paprašyta, kad SIDE pateiktų savo pastabas.

(7) 1992 m. rugsėjo 7 d. SIDE, atsakydama laišku, informavo Komisiją, kad ketina užginčyti šių priemonių diskriminacinį pobūdį ([6]) ir su jomis susijusių pasekmių įtaką Bendrijos vidaus prekybai, tačiau neužginčijo Kultūros ministerijos užsibrėžto kultūrinio tikslo rūpintis prancūzų kalbos ir literatūros skleidimu.

([1]) OL C 366, 1996 12 5, p. 7.
([2]) Byla T-155/98, Tarptautinė platinimo ir leidybos įmonė (SIDE) prieš Komisiją, Rinkinys p. II–1179.
([3]) OL L 44, 1999 2 18, p. 37.
([4]) Pabrauktas sakinys yra toks pat, kaip ir teismo anuliuotas sakinys.
([5]) Ištrauka iš SIDE laiško, 1992 m. kovo 20 d.
([6]) SIDE pirmiausia nurodo, kad Kultūros ministerija atsisakė suteikti tokią pagalbą, kurią suteikė CELF.

(8) Komisija, įvertinusi užginčytas priemones, atmetė SIDE pateiktus prieštaravimus ir 1993 m. gegužės 18 d. Sprendimu ([7]) nutarė, kad atsižvelgus į ypatingas konkurencijos sąlygas, susidariusias knygų sektoriuje, ir į atitinkamų pagalbos schemų kultūrinį tikslą, šioms priemonėms gali būti taikoma Sutarties 92 straipsnio 3 dalies c punkte (dabar 87 straipsnis 3 dalis d punktas) numatyta leidžianti nukrypti nuostata.

(9) 1993 m. rugpjūčio 2 d. SIDE Teismui pateikė skundą su prašymu panaikinti šį Komisijos sprendimą. 1995 m. rugsėjo 18 d. sprendimu ([8]), Teismas iš dalies patenkino SIDE skundą ir panaikino 1993 m. gegužės 18 d. Komisijos sprendimą toje dalyje, kurioje nustatytos tam tikros priemonės nedideliems užsakymams.

(10) Taip pat Teismas įteisino šias tris pagalbos schemas, kurios suteikiamos CELF valstybės sąskaita:

a) pagalba oro transportui ir siuntoms oro paštu;

b) programa „Page à Page“ ([9]) (pagalba prancūziškų knygų platinimui Centrinės ir Rytų Europos šalyse);

c) programa „Programme Plus“ (universitetiniai vadovėliai prancūzų kalba skirti studentams Afrikos šalyse į pietus nuo Sacharos).

(11) Teismas nusprendė, kad Komisijai užteko gautos informacijos apie šias tris pagalbos schemas ir leidžia daryti išvadą, kad poveikis veikiančioms konkurencijos taisyklėms buvo nežymus. Teismas taip pat priminė, kad bet kuris įmonės savininkas, įvykdęs šių schemų nustatytas sąlygas, galėjo CELF pateikti prašymus dėl subsidijų. Taip pat Teismas patikslino, kad ieškovas nepateikė jokių duomenų, galinčių įrodyti, kad, pritaikius šias pagalbos schemas, galėjo būti paveikta valstybių narių tarpusavio prekyba.

(12) Teismas padarė išvadą, kad Komisija galėjo priimti sprendimą, palankų šioms trims pagalbos schemoms, kurias taiko CELF, ir todėl ji gali atmesti SIDE argumentaciją kaip nepagrįstą.

(13) Teismas tai pat pažymi, kad „*Dėl kultūrinio užginčytos pagalbos tikslo abi šalys sutaria, kad Prancūzijos vyriausybės užsibrėžtas siekis – prancūzų kalbos ir literatūros skleidimas*“. Teismas be kita ko pažymi, kad duomenys, kuriuos Komisija turėjo priimdama 1993 m. gegužės 18 d. sprendimą, įskaitant ir tuos, kurie buvo pateikti 1992 m. rugsėjo 7 d. SIDE tarybos laiške, leido pagrįsti šio tikslo tikrumą ir teisėtumą. Susidarius tokioms aplinkybėms, Teismas pareiškė, kad galima daryti išvadą, kad Komisijai nebuvo ypatingai sunku įvertinti užginčytos pagalbos kultūrinį tikslą ir jai nebuvo būtinybės gauti kitos informacijos šio tikslo kultūriniam pobūdžiui pripažinti.

(14) Dėl kompensacijų nedideliems užsakymams, suteiktų išskirtinai CELF, Teismas teigė priešingai, kad Komisija, prieš pasisakydama dėl priemonių suderinamumo su bendrąja rinka, turėjo išsamiai ištirti konkurencijos sąlygas atitinkamame sektoriuje.

(15) Teismas padarė išvadą (sprendimo 76 punktas), kad Komisija turėtų pradėti procedūrą numatytą Sutarties 93 straipsnio 2 dalyje (dabar 87 straipsnio 2 dalis) dalyvaujant šalims ir todėl reikia panaikinti 1993 m. gegužės 18 dienos Komisijos sprendimą : „*dėl CELF išskirtinai suteiktų subsidijų, skirtų papildomoms išlaidoms, susidariusioms vykdant nedidelius knygų prancūzų kalba užsakymus, gaunamus iš užsienyje esančių knygynų, kompensuoti*“.

B. *ANTRASIS PROCEDŪROS ETAPAS*

(16) Komisija 1996 m. liepos 30 d. sprendimu, pagal Teismo 1995 m. rugsėjo 18 d. sprendimą, nusprendė pradėti oficialią tyrimo procedūrą dėl atitinkamos pagalbos. Sprendimas pradėti procedūrą paskelbtas *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* ([10]). Suinteresuotosios šalys, paprašytos pareikšti savo pastabas Komisijai, nuo 1996 gruodžio mėnesio iki 1997 sausio mėnesio pateikė savo komentarus.

(17) Laikydamasi šių nurodymų, Komisija priėmė naują teigiamą sprendimą 1999/133/EB.

(18) 1998 rugsėjo 28 d. SIDE pateikė Teismui prašymą panaikinti Sprendimo 1999/133/EB 1 straipsnio paskutinįjį sakinį.

(19) SIDE nurodė 7 argumentus, dėl kurių reikėtų panaikinti minėtą sakinį:

a) procedūros trūkumai;

b) nepakankama motyvacija;

c) faktinė klaida;

d) akivaizdi įvertinimo klaida;

([7]) Sprendimas Nr. 127/92 „Pagalba prancūziškos knygos eksportuotojams“ (OL C 174, 1993 62 5, p. 6).

([8]) 8 Byla T-49/93, Tarptautinė platinimo ir leidybos įmonė (SIDE) prieš Komisiją, Rinkinys p. II–2501.

([9]) Vėliau tapo programa „A l'Est de l'Europe“.

([10]) Žr. 1 pastabą.

e) diskriminacijos nebuvimo principo pažeidimas;

f) 92 straipsnio 3 dalies d punkto pažeidimas (dabar 87 straipsnis 3 dalis d punktas);

g) sprendimo ir Sutarties 85 ir 86 straipsnių (dabar 81 ir 82 straipsniai) suderinamumo trūkumas.

(20) 2002 m. vasario 28 d. sprendimu Teismas remdamasis akivaizdžia įvertinimo klaida, nematydamas būtinybės nagrinėti kitus skunde pateiktus argumentus, panaikino minėto sprendimo 1 straipsnio paskutinįjį sakinį.

(21) Teismas, priminęs Bendrijos teismų praktikos principus dėl apsikeitimo produkcija apimties, laikėsi nuomonės, kad Komisija turėjo imtis būtinų patikrinimų, kad gautų tinkamus duomenis leidžiančius aiškiai atskirti tarpininkavimo paslaugų rinką ir knygų prancūzų kalba eksporto rinką.

(22) Teismas konstatuoja, kad Komisija, neatlikusi šio patikrinimo, padarė akivaizdžią įvertinimo klaidą, knygų prancūzų kalba eksporto rinką laikydama bendros rinkos dalimi, nors buvo nustatyta, kad užginčyta pagalba buvo skirta tik eksporto tarpininkams.

(23) Teismas daro išvadą, kad Komisija šiuo atveju negalėjo teisingai įvertinti užginčytos pagalbos įtakos atitinkamai rinkai ir šiuo pagrindu paskelbia Sprendimo 1999/133/EB 1 straipsnio paskutinįjį sakinį negaliojančiu.

(24) 1998 m. rugsėjo 8 d. Prancūzijos valdžios institucijos taip pat kreipėsi į Europos Bendrijų Teisingumo Teismą dėl Sprendimo 1999/133/EB panaikinimo kadangi šiuo atveju nebuvo laikomasi Sutarties 90 straipsnio 2 dalies (dabar 86 straipsnio 2 dalis). Prancūzija iš tiesų teigia, kad užginčytos pagalbos tikslas kompensuoti bendros ekonominės svarbos paslaugų tiekimą, kurį Kultūros ministerija patikėjo CELF.

(25) Prancūzijos vyriausybė tvirtino, kad pagal Sutarties 92 straipsnį ir 93 straipsnio 2 ir 3 dalį (dabar 87 straipsnis ir 88 straipsnio 2 ir 3 dalis) skirtingai jau suteiktai pagalbai, nauja pagalba negali būti įgyvendinta, nepaskelbus jos suderinamumo su bendrąja rinka, išskyrus, kai įmonė, kuriai skiriamos priemonės, gali pasinaudoti leidžiančiomis nukrypti nuostatomis, kurios nustatytos Sutarties 90 straipsnio 2 dalyje. Prancūzija gynė poziciją, kad „būtina“ netaikyti įsipareigojimo sustabdyti tuo atveju, kai pagalba skiriama įmonei, kuriai patikėta teikti bendro ekonominio intereso paslaugą.

(26) Nenagrinėjęs bylos iš esmės, priminęs apsaugos mechanizmo, įteisinto paskutiniuoju Sutarties 93 straipsnio 3 dalies sakiniu (dabar 88 straipsnis 3 dalis), svarbą, Teismas 2000 m. birželio 22 d. sprendimu ([11]) atmetė Prancūzijos argumentus. Teismas nurodo, kad net jei valstybė narė mano, kad pagalba yra suderinama su bendrąja rinka, jai nesuteikiama teisė „nepaisyti aiškių 93 straipsnio nuostatų“.

(27) Todėl Teismas atmeta Prancūzijos skundą ir teigia, kad įsipareigojimas iš anksto pranešti ir su tuo susijęs vykdymo sustabdymas taikomi neatskiriamai, nors pagalba suteikiama pagal Sutarties 86 straipsnio nuostatas, tai neatleidžia nuo įsipareigojimo informuoti.

(28) 1999 m. spalio 5 d. SIDE, remdamasi Sutarties 81 ir 82 straipsnių nuostatomis, pateikė Komisijai skundą prieš CELF dėl užimamos dominuojančios padėties ir piktnaudžiavimo šia padėtimi. Remdamasi Sutarties 10 straipsniu, SIDE taip pat primena Prancūzijos atsakomybę už antikonkurencinės veiklos skatinimą.

(29) Šią bylą preciziškai nagrinėja šioje srityje kompetentingos Komisijos tarnybos.

C. *TREČIASIS PROCEDŪROS ETAPAS*

(30) Po dalinio Sprendimo 1999/133/EB panaikinimo, Komisija 2002 m. birželio 14 d. laišku kreipėsi į Prancūzijos valdžios institucijas ir SIDE, paprašydama pateikti savo nuomonę dėl sprendimo panaikinimo motyvų ir ypač dėl faktų, susijusių su atitinkama rinka.

(31) Prancūzijos valdžios institucijos buvo paprašytos pateikti tikslesnius paaiškinimus kodėl CELF pasiūla yra išskirtinė tarp kitų rinkoje dalyvaujančių subjektų, tarp kurių yra ir SIDE.

(32) SIDE paprašoma išsamiau paaiškinti nedidelių užsakymų sąvoką ir nurodyti kokie buvo jos pasiūlos ypatumai, lyginant su CELF ir kitų rinkos dalyvių pasiūlomis.

(33) 2002 m. liepos 8 d SIDE laišku paprašė suteikti atsakymui terminą, kuris buvo suteiktas ir apie jį pranešta 2002 m. liepos 25 d. laišku. Prancūzijos valdžios institucijos, turėjusios 2002 m. liepos 25 d susitikti su Komisijos tarnybomis., 2002 m. liepos 17 d. laišku paprašė suteikti terminą atsakymui. Joms suteiktas papildomas terminas ir apie jį pranešta laišku 2002 m. rugpjūčio 1 d.

([11]) Byla C-332/98, Prancūzija prieš Komisiją, „Pagalba Prancūziškos knygos eksporto kooperatyvui“ Rinkinys p. I–4833.

(34) SIDE Komisijai pateikė atsakymą laišku 2002 m. rugpjūčio 2 d. Prancūzijos valdžios institucijos perdavė savo atsakymą laišku 2002 m. rugsėjo 17 d.

(35) 2002 m. rugsėjo 19 d. Komisija, laišku paprašiusi SIDE nurodyti ar jų atsakyme yra slaptos informacijos ir gavusi 2002 m. rugsėjo 30 d. neigiamą atsakymą, 2002 m. spalio 17 d. vietoj komentarų persiuntė Prancūzijos valdžios institucijoms SIDE atsakymą pridėdama savo priedus. Komisija taip pat uždavė keletą papildomų naujų klausimų.

(36) 2002 m. spalio 30 d. Komisija laišku pateikė keletą papildomų klausimų SIDE, į kuriuos buvo atsakyta laišku 2002 m. spalio 31 d. ir 2002 m. gruodžio 9 d. SIDE informavo Komisiją laišku 2002 m. gruodžio 16 d., kad pateiktuose atsakymuose nėra jokios slaptos informacijos ir, kad jie gali būti persiųsti kaip komentarai Prancūzijos valdžios institucijoms.

(37) Tuo pačiu Prancūzijos valdžios institucijoms per nurodytą terminą nepateikus atsakymo, Komisija buvo priversta 2002 m. lapkričio 27 d. laišku nusiųsti priminimą. Prancūzijos valdžios institucijos 2002 m. gruodžio 19 d. laišku paprašė Komisijos atidėti terminą.

(38) 2003 m. sausio 9 d. Komisija Prancūzijos valdžios institucijoms vietoje komentarų persiuntė SIDE 2002 m. gruodžio 23 d. atsakymą. 2003 m. sausio 17 d. Prancūzijos valdžios institucijos 2002 m. spalio 17 d. laišku atsakė į Komisijos pateiktus klausimus.

(39) Dėl prašymo pateikti komentarus 2002 m. gruodžio 23 d. apie antrąjį SIDE atsakymą Prancūzijos valdžios institucijos laišku 2003 m. vasario 4 d. Komisijos dar kartą paprašė atidėti terminą. Komisija iš dalies suteikė prašomą terminą ir apie jį pranešė laišku 2002 m. vasario 11 d. Prancūzijos valdžios institucijos 2003 m. kovo 11 d. laišku Komisijai pateikė savo atsakymus.

(40) Tuo metu Komisijos tarnybos priėmė SIDE, jos pačios prašymu, ir per susitikimą, kuris įvyko 2003 m. kovo 4 d., ji galėjo išdėstyti savo požiūrį apie bylą nuo pat šios bylos pradžios.

II/ **ATITINKAMŲ PRIEMONIŲ APRAŠYMAS: PAGALBA SKIRTA IŠ DALIES NEPELNINGAI VEIKLAI PALAIKYTI**

(41) Remiantis Prancūzijos vyriausybės bendros politikos gairėmis dėl prancūziškų knygų ir literatūros skleidimo, 1980 m. Kultūros ministerija nusprendė suteikti pagalbą eksporto tarpininkams, kurie priimtų įvairių rūšių užsakymus nepaisant jų sumos ir rentabilumo. Šios priemonės buvo įgyvendintos, kad būtų kompensuojami rinkos trūkumai ir skatinama paremti eksporto paslaugų rinkoje „nerentabilių nedidelių užsakymų“ veiklą.

(42) Prancūzijos valdžios institucijos aiškina, kad tais atvejais kai užsakymai negali būti įvykdomi įprastais platinimo maršrutais, taip pat kai užsakytų knygų kiekis yra nepakankamas ir vienetinė užsakytų knygų kaina per maža, nedideli knygynai, dažniausiai esantys neprancūzakalbėse zonose, kartais sunkiai pasiekiami ir/arba esantys toli susiduria su rimtais tiekimo sunkumais ir užsakymų vykdymas tais atvejais yra nerentabilus.

(43) Atitinkamų subsidijų panaudojimo tikslas paskatinti įmones būti tarpininkais tokiems klientams (knygynai, bet ne tiesioginis vartotojas), kurie negalėtų būti aptarnaujami pagal „įprastą“ komercinių santykių principą, išimtinai pagrįstą pelno siekimu.

(44) Atitinkamos pagalbos tikslas suteikti galimybę eksporto tarpininkams įvykdyti visus užsakymus, gautus iš užsienyje įsteigtų knygynų, esančių dažniausiai neprancūzakalbėse zonose, nepriklausomai nuo užsakymų sumos, rentabilumo ir paskirties. Vykdant Prancūzijos kultūrinės įvairovės rėmimo politiką, šio tikslo įgyvendinimas turėjo užtikrinti optimalų knygų prancūzų kalba tiekimą ir tokiu būdu skatinti prancūzakalbės literatūros skleidimą visame pasaulyje.

(45) Pagalbos schemą, kurios laikėsi Prancūzijos valdžios institucijos, pavadinta „Programme petites commandes“ („Nedidelių užsakymų programa“) sudarė eksploatacijos/panaudojimo subsidija, kurios tikslas kompensuoti papildomas išlaidas, susidariusias vykdant nedidelius 500 FRF ar mažesnius užsakymus (apie 79 eurus).

(46) Tiesioginė pagalba knygynams arba leidėjams turėjo būti teikiama pagal kitas dvi numatytas finansavimo schemas, tačiau šių dviejų alternatyvių išeičių buvo atsisakyta, kadangi Prancūzijos valdžios institucijos nusprendė, kad jos yra ne tokios efektyvios ir brangesnės. Schema, kurią užginčijo SIDE, joms pasirodė racionaliausia ekonominiu požiūriu ir patikimiausia panaudojant valstybinius fondus.

(47) Pagal „Nedidelių užsakymų programą“, įmonė gavusi subsidijas įsipareigojo pateikti Kultūros ministerijos Knygų ir skaitinių valdybai („la Direction du livre et de la lecture“) visus praėjusių metų duomenis apie bendrą įmonės veiklą (bendra apyvarta; finansinė apskaita; biudžeto sąmata; pasitarimų protokolai, patvirtinantys šiuos duomenis; prireikus, auditoriaus ataskaita ir atlyginimų lentelė) ir kitus dokumentus susijusius su subsidijavimu, pirmiausia subsidijų panaudojimo apskaitą, paaiškinančią atliktas paslaugas už praeitais metais skirtą subsidiją.

(48) Praktiškai tik viena įmonė pasinaudojo „Nedidelių užsakymų programa“. Kiekvienais metais, pagrįsdama savo prašymą suteikti subsidijas ateinantiems metams ([12]), įmonė turėjo paaiškinti susidariusias papildomas išlaidas vykdant nedidelius užsakymus.

(49) Konkrečiu atveju ketvirtis praėjusiais metais suteiktos subsidijos buvo pervestas metų pradžioje, o valdžios atstovams išnagrinėjus įmonės gavusios pagalbą biudžeto sąmatą ir svyravimus, užregistruotus pirmojoje biudžetinių metų pusėje, tų pačių metų rudenį pervesta likusi suma.

(50) Buvo susitarta, kad nepanaudojus visos pagalbai skirtos sumos, likusi suma išskaitoma iš subsidijų numatytų ateinantiems metams.

(51) Reikėtų patikslinti, kad pagalba nuraukta 2002 m. (žr. I priedo lentelę apie pagalbos, skirtos nuo 1980 m., raidą; duomenys pateikti eurais).

III/ SiDE IR SUINTERESUOTŲ TREČIŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS

A. *SIDE ĮSIKIŠIMO MOTYVAI*

(52) Pagal SIDE įstatų 2 straipsnį ([13]), šios įmonės paskirtis: „*Knygų, spaudos, bet kokio kultūrinio produkto pardavimą Prancūzijoje ar užsienyje, leidybą, to paties pobūdžio komercinio fondo kūrimą ar įsigijimą ir panaudojimą ir bet kokią gamybinę, komercinę ar finansinę, kilnojamo ir nekilnojamo turto operaciją tiesiogiai ar netiesiogiai galima priskirti socialiniams tikslams ar jų plėtojimui ir vystymui*“.

(53) Kultūros ministerijai atsisakius SIDE suteikti pagalbą, aprašytą II dalyje, ji 1992 m. kovo 20 d. laišku pateikė skundą ([14]) Komisijai.

(54) SIDE prašo Komisijos priimti sprendimą iš esmės, kuris leistų nutraukti konkurencijos taisyklių iškraipymus, kurie padaryti suteikus pagalbą išskirtinai CELF, ir, dėl kurių ji nukentėjo knygų prancūzų kalba eksporto rinkoje, ir išaiškintus pažeidimus.

(55) SIDE nurodo, kad atsisakė užginčytos pagalbos, kurią jai pasiūlė Kultūros ministerija per pokalbį, įvykusį 1996 m. rugsėjo 26 d. Ji paaiškino, kad negalėjo priimti šio pavėluoto pasiūlymo, kuris pateiktas tik po 1995 m. rugsėjo 18 d. Teismo sprendimo. Ji taip pat patikslino, kad nepageidavo dalyvauti programoje, kurios suderinamumas su Bendrijos teise gali būti apskųstas Komisijai, ir, kad šis pasiūlymas padarytas siekiant vienintelio tikslo, kad SIDE įsipareigotų nutraukti procedūrą, kurią pati pradėjo.

(56) SIDE teigė esanti įsitikinusi, kad eksporto tarpininkų veiklai nereikia jokios pagalbos. Todėl ji nemano, kad „Nedidelių užsakymų programa“ yra naudinga. Vis dėlto ji neatmeta galimybės dalyvauti ateityje šioje programoje, bet tik tuo atveju, jei *„veikla vykdoma neiškreiptos konkurencijos sąlygomis“*, taip pat, jei Prancūzijos valdžios institucijos pritaikys schemą, suderintą su Sutartyje nustatytomis taisyklėmis.

(57) SIDE nurodo, kad *„eksporto tarpininkų paslaugų rinkoje „bendro pobūdžio“ eksportuotojais gali būti laikomi tie tarpininkai, kurių pagrindinė apyvarta gaunama per tarpininkus, tokius kaip knygynai, bet ne per tiesioginius vartotojus*“. Jos nuomone, CELF ir SIDE yra vieninteliai bendro pobūdžio tarpininkai. Taip pat ji patikslina, kad yra knygų pardavėjų eksportuotojų, kurie parduoda knygas tiesioginiam vartotojui.

(58) Per susitikimą, įvykusį 2003 m. kovo 4 d., SIDE informavo Komisiją, kad pagrindinė jos veikla yra Vakarų Europoje. Ji taip pat dalyvauja ir Rytų Europos rinkoje, tačiau mažai, nes programa „A l'Est de l'Europe“ („Į Europos Rytus“) ([15]) naudojasi CELF. SIDE taip pat dirba Šiaurės Amerikoje ir Pietryčių Azijoje. Taip pat ji dirbo ir Argentinoje iki šią šalį ištikusios krizės. SIDE patikslino, kad nenorėtų plėtoti veiklos Afrikoje, kadangi šioje teritorijoje yra mažai suinteresuotų klientų, ypač Centrinėje Afrikoje. Ji taip pat nedirba ir teritorijose, kurios neturi COFACE ([16]) garantijų.

([12]) Kultūros ministerija taip pat dalyvavo kaip stebėtojas CELF administraciniuose pasitarimuose ir visuotiniuose susirinkimuose.

([13]) Įmonė įkurta 1980 m.

([14]) Žr. Preambulės 3 dalį.

([15]) Komisija patikslina, kad ši programa suteikia galimybę daryti nuolaidas valstybės nustatytoms kainoms. CELF dalyvauja programoje tokiomis pat sąlygomis kaip ir kitos įmonės; šiuo atveju tai nėra tarpininkavimas eksportui.

([16]) Draudimas, dengiantis rizikas, susijusias su eksportuojamų gaminių apmokėjimais. SIDE atsisako pristatyti prekes į šalis, kurios yra neapdraustos.

(59) SIDE nesutinka su Prancūzijos valdžios institucijų nuomone, kad pelningi yra tik dideli užsakymai, o „nedideli užsakymai“ tokie nėra, todėl jiems vykdyti skiriama pagalba yra pagrįsta. Ji papildo savo nuomonę teigdama, kad bendru požiūriu, „nedidelių užsakymų“ vykdymas yra rentabilesnis, nei didelių užsakymų.

(60) SIDE patikslina, kad sąvokos „nedideli užsakymai“ ir „rentabilumo riba“ yra Prancūzijos valdžios institucijų sugalvoti argumentai, bandant pateisinti pagalbą skirtą išskirtinai CELF veiklai, dangstantis, tuo kad pagalba yra skirta prancūziškų knygų nedidelių užsakymų vykdymui į užsienio šalis, o tuo tarpu tai yra paprasčiausia pagalba įmonės veiklai.

(61) SIDE tvirtina, kad rentabilumo ribos šiai veiklos rūšiai nėra. Ji patikslina, kad mąsto ekonomija gali būti tikrai pasiekta, kai tuo pačiu metu užsakomas didelis to paties egzemplioriaus kiekis. Todėl SIDE nuolaidų skalėje numatoma papildoma 5 % nuolaida kiekvienam užsakymui, kurį sudaro 10 ar daugiau tos pačios prekės pavadinimo egzemplioriai.

(62) SIDE nurodo, kad visi užsakymai turi vienodus vykdymo įkainius ir rentabilumą, kadangi reikšmę turi tik prekių pavadinimų skaičius, kurį priima per dieną vienas asmuo, ir kiek yra kiekvienos prekės egzempliorių. SIDE patikslina, kad bendra suma pateikiamoje sąskaitoje faktūroje parodo suteikiamos paslaugos kainą. SIDE paaiškina, kad asmuo priimdamas užsakymą, kurį sudaro tūkstantis prekių pavadinimų, užtrunka tiek pat kaip ir priimdamas užsakymą, kuriame yra nuo dviejų iki dviejų šimtų prekių pavadinimų. Skirtumas yra tik tas, kad asmuo priimantis užsakymą turi identifikuoti kiekvieną užsakymą pateikusį klientą, kas užima tik kelias sekundes. Apyvarta, gauta per atitinkamą laikotarpį, nepriklauso nuo klientų skaičiaus, o tik nuo užsakytų prekių pavadinimų skaičiaus per tą laikotarpį.

(63) SIDE taip pat nurodo, kad priima, kaip ir CELF, visus užsakymus nepriklausomai nuo sumos ir vienintelis atrankos kriterijus yra kliento kreditingumas/mokamasis pajėgumas/mokumas.

(64) SIDE vis dėlto patikslina, kad į kai kuriuos užsakymus galima įtraukti knygas, kurių nėra jos turimuose prekių sąrašuose, kuriems surasti reikia atskirų pastangų; tokios rūšies užsakymai sudaro apie 4,5 % SIDE veiklos.

(65) SIDE mano, kad CELF, gaudama pagalbą mažų užsakymų vykdymui, gali pasiūlyti klientams ypatingai patrauklias nuolaidas, kurių CELF, neturėdama šios pagalbos, negalėtų pasiūlyti.

(66) SIDE ne tik neigia, kad susidaro papildomos išlaidos, kurios pateisina skiriamą pagalbą, bet ir nurodo tam tikras klaidas, esančias CELF analitinėje apskaitoje, kurias padarė Prancūzijos valdžios institucijos, o Komisija panaudojo Sprendimui 1999/133/EB pagrįsti. Todėl ji teigia, kad tokios papildomos išlaidos, nurodytos Komisijos sprendime 1999/133/EB, dėl nedidelių užsakymų priimtų telekomunikacinėmis priemonėmis, negali susidaryti. Ji taip pat nurodo, kad kai kurie CELF analitinėje apskaitoje pateikti duomenys dėl socialinių mokesčių vienai darbo vietai skiriasi nuo duomenų, pateiktų bendroje įmonės apskaitoje, ir todėl šie CELF buhalterinės apskaitos duomenys, kuriuos pateikė Prancūzijos valdžios institucijos, nėra tinkami.

(67) SIDE patikslina, kad nusprendė savo pasiūlymuose skaitytojams nurodyti tik leidėjus siūlančius pačias palankiausias nuolaidas. Be to ji priduria, kad pateikiamas leidėjų sąrašas yra daug mažesnis nei CELF pateiktas sąrašas, kadangi neturi galimybės suteikti palankias nuolaidas visiems leidėjams, kaip tai gali padaryti CELF gaudama pagalbą ir turėdama lengvatinių ryšių su leidėjais.

(68) SIDE pabrėžia, kad patyrė žalą kai kuriems klientams atsisakius jos paslaugų ir perėjus į CELF klientų gretas, kadangi CELF, dėl jai suteiktos pagalbos ir leidėjų nuolaidžiavimo, gali pasiūlyti ypatingai patrauklias nuolaidas ([17]). SIDE mano, kad tokiu būdu CELF užėmė dominuojančią padėtį eksporto tarpininkų paslaugų rinkoje.

(69) SIDE patikslina, kad dabar ji patiria ir kitokio pobūdžio žalą, kurios priežastis pasikeitimai CELF įkainių politikoje, kuri „*jau mažiausiai dvejus metus taiko mažoms sąskaitoms neįvykdomas sąlygas*“ ([18]) ([19]). Iš tiesų, nuo tada kai CELF gauna tik simbolinę užginčytų subsidijų dalį, o ypač nuo 2002 m. kai jos buvo visiškai panaikintos, nedidelės apskaitos klientai prašo SIDE paslaugų. Šis naujasis poreikis yra dar vienos patiriamos žalos priežastis, „*kadangi patys svarbiausi klientai yra tie kurie pateikia didelius užsakymus*“.

(70) SIDE daro išvadą, kad „*CELF vykdoma politika visiškai prieštarauja CELF teiginiui, kad jos paskirtis teikti visuomenines paslaugas, kas, anot jos ir Prancūzijos vyriausybės, pagrįstų gaunamą pagalbą, ir įpareigotų ją lygiomis teisėmis vykdyti visus užsakymus ir aptarnauti visus klientus*“.

([17]) Šiuo tikslu ji taip pat paruošia dokumentą „SIDE patirtos žalos dėl 1980 m. balandžio 1 d.–1996 m. kovo 31 d. Kultūros ministerijos CELF skirtų subsidijų apibrėžimas“

([18]) 2000–2002 m. Kalbama apie laikotarpį kai subsidijos pradėtos mažinti iki visiško jų sustabdymo.

([19]) SIDE pateikia CELF 2002 m. kovo 18 d. laišką, kuriame informuoja klientą iš Vokietijos apie bendrų pardavimo sąlygų pakeitimus „nedidelių sąskaitų klientams“, kuriuose nurodomas tarifų padidinimas.

(71) Savo protestui pagrįsti, SIDE pateikia dvi papildomas 1996 m. Nacionalinio politinių mokslų fondo (Fondation Nationale des Sciences Politiques) ir Audito Rūmų ataskaitas.

(72) Nacionalinio politinių mokslų fondo 1996 m. lapkričio mėnesį paskelbtoje ataskaitoje „Mokslinės ir universitetinės prancūziškos knygos platinimas“ kalbama apie konkretų rinkos sektorių platinantį mokslines ir universitetines knygas prancūzų kalba. SIDE nurodo, kad šiame dokumente, nors ir tiesiogiai nesusijusiame su procedūra, yra įtikinamos informacijos, į kurią, norėdama įvertinti atitinkamos paramos teisėtumą, Komisija, priimdama Sprendimą 1999/133/EB, turėjo atsižvelgti.

(73) SIDE taip pat pateikia Audito Rūmų 1996 m. spalio mėnesį paskelbtą ataskaitą kritikuojančią Kultūros ministeriją dėl subsidijų ir konkrečiai kai kurias Kultūros ministerijos finansuojamas programas, tarp kurių yra ir CELF vykdoma programa „Page à Page“.

(74) SIDE iškelia ir kitus konkrečius klausimus. Ji apskundžia ir CELF 1980 m. valstybės atliktus kapitalo struktūros pakeitimus, kurie, jos nuomone, yra pagalba, skirta įmonei išsaugoti. Ji taip pat mano, kad CELF pasinaudojo ir antrą kartą 1993 m. atliktais kapitalo struktūros pakeitimais, kurie taip pat buvo remiami valstybės per Prancūzijos leidybos vystymo asociaciją (ADEF Association pour le développement de l'édition française). SIDE išvardina visus privalumus, kuriais pasinaudojo CELF jai patikėjus „vadovavimą valstybinėms programoms“, taip pat ir visus kitus konkrečius privalumus, susidariusius dėl palankių šios įmonės ir valstybinių institucijų ryšių.

B. *SUINTERESUOTŲJŲ TREČIŲJŲ ŠALIŲ NUOMONĖ*

(75) Prieš paskelbiant ir 1996 m. liepos 30 d. *Europos Bendrijų oficialiajame leidinyje* ([20]) paskelbus sprendimą pradėti procedūrą, atsiliepė keletas suinteresuotų trečiųjų šalių ([21]).

(76) Ponas Van Ginneken ([22]), kaip didmenininkas knygų prancūzų kalba eksportuotojas į neprancūzakalbes šalis, 1996 m. gruodžio 21 d. savo nuomonėje pareiškė, kad „*CELF, prieštaraudama savo įkūrimo tikslui, t. y. būti paslaugas teikiančia struktūra, iškėlė sau užduotį tapti rentabiliu eksportuotoju didmenininku* ([23])“.

(77) Ponas Van Ginneken taip pat paminėjo ir problemas susidariusias dėl galimo susitarimo tarp CELF ir leidėjų, kadangi kai kurie iš jų yra CELF nariai ([24]). Jis pasisako prieš susidariusią „akivaizdžiai neteisingą“ padėtį, kurioje didmenininkų eksportuotojų privati iniciatyva susiduria su sunkumais.

(78) „Hexalivre“ ([25]), įmonė eksportuojanti knygas prancūzų kalba, pasisakiusi jos prezidento, kaip knygų pardavėjo, pono Van Ginneken vardu, kurio klientai yra „*institucijos*“, įsikūrusios užsienyje. Ši įmonė savo 1996 m. gruodžio 23 d. nuomonėje pareiškia, kad CELF veiklos paskirtis yra aprūpinti prekėmis knygynus esančius užsienyje, neturėtų įsiterpti su kita savo veikla. „Hexalivre“ laikosi nuomonės, kad atitinkama subsidija yra naudinga „*privačiai, valdžios institucijų palaikomai, ir siekiančiai monopolijos įmonei*“.

(79) Ponas Fenouil, atstovaujantis Lavoisier Tec et Doc, buvęs CELF narys, leidėjas ir knygų pardavėjas – eksportuotojas, kurio sritis mokslinė ir techninė literatūra, 1997 m. sausio 7 d. nuomonėje neužginčija CELF nuo 1980 m. skiriamos pagalbos teisėtumo ir netgi kalba apie „*besąlygišką pagalbą teiktą iki 1994 m.* ([26])“. Tačiau jis pasisako prieš CELF veiklos įvairinimą ([27]), finansuojamą dėka ginčytinų subsidijų. Jis nurodo, kad 50 % jo įmonės vykdomų užsakymų yra nedideli, mažesni nei 500 FRF. Galiausiai, ponas Fenouil „*kviečia vėl sugrįžti prie įprastų konkurencinių eksporto sąlygų, pirmiausia panaikinti pagalbą, jei ji nėra išimtinai skirta paslaugų teikimo sferai ar neginčytinam kultūriniam tikslui, kurio negalima pasiekti esančiomis priemonėmis*“.

(80) 1997 m. sausio 2 d. savo nuomonę pateikia ponas de la Rochefoucauld, atstovaujantis „Aux amateurs de Livres *international*“ („Tarptautinių knygų mylėtojams“). Jis prieštarauja ir apgailestauja, kad CELF, gaudamas subsidijas kitokios rinkos poreikiams patenkinti, gali aptarnauti užsienyje esančias bibliotekas ir/arba institucinius klientus. Jis pageidautų, kad, atmetus bet kokius kitus klientus, CELF prekiautų tik su užsienyje esančiais knygų pardavėjais. Jis mano, kad kompensuojamoji subsidija leido CELF suteikti savo klientams papildomą 3 % nuolaidą. Jo nuomone „pagalba yra veidmainystė“, jis „stebisi, kad pagalba gali sudaryti daugiau nei 60 % šių užsakymų sumos“. Jis daro išvadą, kad pagalba skiriama CELF komercinei veiklai vystyti. Todėl jis mano, kad pagalba turėtų būti paskirstyta „*atitinkamiems knygynams proporcingai prekybos su trečiosiomis šalimis apyvarta*“ ir todėl reikėtų uždrausti CELF aprūpinti klientus, kurie nėra užsienio šalių knygų pardavėjai.

([20]) Žr. 1 išnašą.

([21]) Pažymėtina, kad du trečdaliai išreiškusių savo nuomonę trečiųjų šalių buvo perpirkti CELF, p. Van Ginneken pasisakė 1996 m. „Hexalivre“ vardu.

([22]) Buvęs CELF atstovas, kurio santykiai su CELF „pasuko bloga linkme“. Jis buvo perpirktas CELF.

([23]) Nuoroda į 1996–1997 m.

([24]) Informacijai Komisija galėjo padaryti išvadą, kad CELF turi vidutiniškai apie šimtą narių, kai rinkoje yra keli tūkstančiai leidėjų.

([25]) „Hexalivre“ 1998 m. buvo perpirktas CELF filialo, kuris taip pat vėliau prisijungė prie CELF.

([26]) Šriftas pakeistas Komisijos.

([27]) CELF, „Tec et Doc“ nuomone, turėtų apsiriboti veiklą eksporto tarpininkavimo rinkoje ir nedalyvauti mokslinių knygų eksporto veikloje.

(81) Nacionalinė importuotojų ir eksportuotojų profsąjunga (SNIEL) savo 1996 m. gruodžio 31 d. nuomonėje pastebi, kad SIDE teiginiai dėl CELF nebuvo pakankamai įtikinami ir ji negalinti palaikyti jos pradėtų teisinių veiksmų. Ji vis dėlto neigia, kad CELF nuo 1996 m. galėjo kištis į *„sritį, kurioje jos įsikišimas nebuvo pradžioje numatytas“* ([28]) ir mano, kad savo veiklą vystė dėka gautų kompensuojamųjų subsidijų, kurios SNIEL atrodo per didelės.

(82) SIDE taip pat 1997 m. sausio 7 d. pareikštoje nuomonėje nurodo, kad *„…net ir teigiant, kad nedidelių užsakymų sąvoka turi komercinę reikšmę, labai greitai paaiškėjo, kad CELF neapsiriboja vien tik šia, tariamai nerentabilia, veikla“*.

(83) CELF, taip pat pasisakiusi kaip trečia šalis, užginčija besiskundžiančios šalies teiginius ir pateikia keletą leidėjų laiškų, kuriuose reiškiamas pasitenkinimas CELF teikiamomis paslaugomis.

IV/ PRANCŪZIJOS VALDŽIOS INSTITUCIJŲ PASTABOS

(84) Prancūzijos valdžios institucijos nurodo, kad ilgą laiką nedidelius užsakymus vykdė „Hachette“ ir „Messageries du livre“ įmonės. Šios įmonės atliko platintojo funkciją daugelio leidyklų, neturinčių platinimo sistemos, pritaikytos nedidelių užsakymų vykdymui ir/ar nepageidavusių jų kurti, vardu.

(85) CELF, apjungiantis įvairius leidybos agentus, buvo įsteigtas 1977 m., pirmiausia kaip kintamo kapitalo kooperacinė bendrovė, siekiant panaikinti trūkumus, atsiradusius eksporto tarpininkų paslaugų rinkoje tuo metu, kai „Hachette“ ir „Messageries du livre“ nusprendė nutraukti tarpininkavimo veiklą dėl jos nerentabilumo ([29]). Pradinis CELF 50 000 FRF kapitalas buvo padidintas iki 80 500 FRF. 1997 m. CELF susidūrė su rimtais, bet lauktais finansiniais sunkumais, kadangi abi įmonės, kurios iki tol ėmėsi šios veiklos, nusprendė pasitraukti iš rinkos, nes ši veikla jų nuomone buvo nerentabili. Knygų pardavėjai, leidėjai, Nacionalinė leidyklų profsąjunga (SNE) ir valstybės institucijos manė, kad užtikrinant optimalų knygų prancūzų kalba platinimą užsienio šalyse, CELF veikla turėtų būti išsaugota. Kadangi joks kitas pardavėjas neatrodė pasiruošęs teikti šią paslaugą, 1980 m. nuspręsta CELF restruktūrizuoti ir pakeisti kapitalo struktūrą.

([28]) Nedideli užsakymai, pagal SNIEL, sudaro 6 % CELF veiklos, todėl, šios profsąjungos nuomone *„94 % CELF veiklos buvo vykdoma srityse, kuriose jo dalyvavimas nebuvo numatytas“*.

([29]) Nacionalinės leidyklų profsąjungos 1980 m. liepos 18 d. laiškas, pateiktas ieškovo, patvirtino šį faktą.

(86) Prancūzijos valdžios institucijos nurodo, kad, susidarius tokioms aplinkybėms, CELF buvo performuota į uždarąją akcinę bendrovę su apyvartiniu kapitalu. Jos apyvartinis kapitalas nuo 80 500 FRF padidintas iki 1 280 500 FRF. Kapitalo struktūros pakeitimus atliko akcininkai ir ADEF ([30]), kuri yra valstybės finansuojama asociacija. ADEF buvo panaikinta 1994 m., jos akcijos nemokamai perleistos SNE, CELF nariui.

(87) Prancūzija nurodo, kad CELF ir šiuo metu yra uždara akcinė bendrovė, dirbanti savo fondų pagrindu. Ji patikslina, kad tai yra struktūra, kuri visuomet buvo atvira visiems norintiems tapti akcininkais, nepriklausomai nuo tautybės, o vienintelė sąlyga - *„veikla kokia nors forma susieta su knygų prancūzų kalba eksportu“*. Todėl leidėjai, spausdinantys knygas prancūzų kalba bet kurioje kitoje valstybėje narėje, gali dalyvauti įmonės veikloje ir pasinaudoti jos intervencijomis ([31]).

(88) Pagal įstatų 3 straipsnį CELF paskirtis *„tiesiogiai vykdyti knygų, brošiūrų ar kitų komunikacinės paskirties leidinių užsakymus į užsienį* ([32]) *ir užjūrio šalis ir bendrai, pasinaudojant šiomis priemonėmis, vykdyti bet kokią kitą veiklą, padedančią skleisti prancūzų kultūrą visame pasaulyje. Šiems veiklos tikslams pasiekti kooperatyvas atlieka visas gamybines, komercines ir finansines, kilnojamo ir nekilnojamo turto operacijas. Atsižvelgiant į ypatingą kooperatyvo paskirtį, joks fizinis ar juridinis asmuo negali būti akcininku, jei jo veikla nėra kaip nors susijusi su anksčiau minėtomis eksporto operacijomis“*.

(89) Prancūzijos valdžios institucijos patikslina, kad CELF 2002 m. lapkričio 6 d. turėjo 76 akcininkus, iš kurių dauguma, bet ne išimtinai, yra leidėjai. Kiekvienas akcininkas bendrame susirinkime turi tik vieną balsą nepriklausomai nuo jo turimų akcijų vertės. Prancūzijos valdžios institucijos patikslina, kad įvairių veiklų atstovus jungianti įmonė buvo skaidrumo, rūpinimosi dėl bendro intereso ir teisingo pagalbos panaudojimo įrodymas.

([30]) Ši asociacija jungia tam tikrą skaičių leidėjų, kurių veiklos gairės buvo plėtoti knygų prancūzų kalba tiekimą į užsienio šalis ir paremti leidėjų eksportuotojų investicijas. Šita asociacija gaudavo valstybės paramą per Kultūros ministerijos Knygų ir skaitinių valdybą.

([31]) Šiuo metu tik viena užsienio įmonė yra CELF narė. Tai leidėjas „Casterman“, kurio buveinė yra Belgijoje; kalbama apie „Flammarion“ Prancūzijos filialą, kuris yra „Italien Rizzoli“ filialas.

([32]) Prieš priimant nutarimą 1994 m. birželio 29 d. visuotiniame susirinkime, CELF įstatuose išskirtinai kalbama apie nedidelius užsakymus. Tuometinių įstatų II straipsnyje Il nurodoma, kad „Kooperatyvo tikslas nedidelius užsakymus vykdyti tiesiogiai arba palengviti jų vykdymą užsienyje ir užjūrio šalyse ir teritorijose…“

(90) Pagrindiniai knygų platintojai yra:

a) leidėjai „gaminantys“ knygas ;

b) platintojai, priklausantys ar nepriklausantys leidykloms, užsiimantys knygų prekyba su mažmenininkais ar kai kuriais stambiais instituciniais vartotojais;

c) platintojai, priklausantys ar nepriklausantys leidykloms, užsiimantys leidėjų platinimo logistika; jie gauna knygų pardavėjų, kai kurių stambių vartotojų ar įvairių tarpininkų užsakymus, o prekėmis juos aprūpina leidėjai;

d) didmenininkai, kurių veikla ne visada susijusi su platintojų veikla ir kurie yra platintojų ir mažmenininkų ar kai kurių institucinių vartotojų tarpininkai;

e) tarpininkai, bendraujantys tik su mažmenininkais, bet ne su tiesioginiais vartotojais.

(91) Prancūzija patikslina, kad elektroniniai knygynai nuo šiol turi būti laikomi rinkos dalyviais ir taip pat galimais eksporto tarpininkų konkurentais. Tačiau ji negali pateikti duomenų, nurodančių kokią rinkos dalį galėtų užimti šie nauji jos dalyviai ([33]).

(92) Prancūzijos valdžios institucijos paaiškina, kad prekiautojų, dalyvaujančių rinkoje, įvairovė turi suteikti galimybę platinti ir reklamuoti knygą tarp bet kokio pobūdžio vartotojų, nepriklausomai nuo jų geografinės padėties ir, kad „Nedidelių užsakymų programa“ suteikė galimybę kompensuoti bendros knygų platinimo sistemos trūkumą.

(93) Prancūzijos valdžios institucijos pateikė tam tikrą informaciją apie bendrą knygų prancūzų kalba eksporto rinką. Jos paaiškina CELF komercinę strategiją, pagal kurią, remiantis jos įstatais ir įsipareigojimais prieš Prancūzijos valdžios institucijas, ji suteikia pirmenybę teritorijoms, kuriose yra nedaug leidėjų.

(94) Todėl, iš pirmos lentelės duomenų galima manyti, kad CELF veikla teritorijose, kuriose leidėjai yra labai aktyvūs, nėra labai plati, ir priešingai, teritorijose, kuriose yra mažai leidėjų, CELF veikla labai plati.

1 lentelė

GEOGRAFINIS PALYGINAMASIS PRANCŪZIŠKŲ LEIDYKLŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL APYVARTĄ/CELF UŽIMAMA DALIS BENDROJE KNYGŲ PRANCŪZŲ KALBA EKSPORTO RINKOJE

REGIONAI	Leidyba	CELF	CELF dalis
Europos bendrija	38,2 %	20,23 %	0,97 %
Šiaurės Amerika	17,4 %	6,03 %	0,64 %
Europos šalys ne Bendrijos narės	16 %	1,11 %	0,13 %
Užjūrio šalys ir teritorijos	8,4 %	0,87 %	0,19 %
Azija	3,7 %	19,9 %	9,95 %
Prancūzakalbė Afrika	5,5 %	11,58 %	3,85 %
Šiaurės Afrikos šalys	4,4 %	28,43 %	11,84 %
Artimieji ir vidurio rytai	2,3 %	1,09 %	0,87 %
Rytų Europa	2 %	2,21 %	2,03 %
Lotinų Amerika	1,5 %	7,6 %	9 %
Antilų salos	0,32 %	0,7 %	4,27 %
Neprancūzakalbė Afrika	0,16 %	0,21 %	2,47 %
	100 %	100 %	

([33]) Ši rinka nebuvo rasta tarp muitinės turimų statistinių duomenų.

(95) Prancūzijos valdžios institucijos pabrėžia, kad „Nedidelių užsakymų programa“ buvo sumanyta ne kaip ypatinga pagalba CELF, bet pagalbos schema knygų prancūzų kalba platinimui, nors platinimu gali taip pat užsiimti ir kiti pardavėjai, galintys vykdyti tokius užsakymus.

(96) Prancūzijos valdžios institucijos paaiškina, kad po 1980 m. struktūrinių CELF pakeitimų, nuspręsta skirti pagalbą, kuri yra „Nedidelių užsakymų programos“ dalis. Jos tvirtina, kad CELF buvo bene vienintelis bendro pobūdžio pardavėjas, gavęs šias subsidijas ([34]), ir joks kitas pardavėjas, išskyrus SIDE, praėjus dvylikai metų nuo programos įgyvendinimo neprašė tokios pagalbos, nors knygų pardavėjai ir žinojo apie šią programą.

(97) Prancūzija neneigia, kad Kultūros ministerija atsisakė suteikti SIDE tokią pagalbą ([35]) 1991 m., nes ši įmonė neįvykdė būtinų skaidrumo sąlygų ir atsisakė paklusti būtiniems reikalavimams, norint gauti minėtą pagalbą. Be kita ko, Prancūzija primena, kad Kultūros ministerija 1996 m. kreipėsi į SIDE, siūlydama minėtą pagalbą, kurią ji buvo atmetusi.

(98) Prancūzijos valdžios institucijos pabrėžia, kad vienas iš Prancūzijos kultūrinės politikos tikslų užtikrinti knygų prancūzų kalba platinimą visame pasaulyje. Šis tikslas turėtų būti visuomeninių paslaugų teikimo dalis. Todėl Prancūzijos valdžios institucijos mano, kad Komisija turi išnagrinėti atitinkamas priemones remdamasi Sutarties 86 straipsnio 2 dalies nuostatomis.

(99) Prancūzija primena, kad CELF buvo įkurta tuo metu kai rinkos dalyviai, kurie buvo įsipareigoję vykdyti šią veiklą, nusprendė pasitraukti iš rinkos. Nepanaudojus užginčytų priemonių, akivaizdžiai nukentėtų knygų prancūzų kalba tiekimas nedideliems, toli esantiems knygynams, kurių užsakymai, apyvartos ir apimties požiūriu, yra tikrai nedideli.

(100) Todėl Prancūzijos valdžios institucijos nusprendė vykdyti užginčytą programą, kad visi užsakymai, įskaitant ir nerentabilius knygų prancūzų kalba užsakymus, būtų vykdomi vienodomis sąlygomis kaip ir dideli užsakymai.

(101) Prancūzija pabrėžė, kad Kultūros ministerija suteikė *„pagalbą CELF, kaip visuomeniniam paslaugų teikėjui, jo einamosios veiklos dėl nedidelių užsakymų vykdymui“* ir kad CELF pasirodė kaip tikras visuomeninių paslaugų teikėjas.

([34]) Kai kurios įmonės „Servedit“ prancūzakalbei Afrikai 1988–1993 m. „Ecole des loisirs“ Vidužemio jūros šalims 1995 m. galėjo gauti tokią pačią pagalbą, bet specializuotiems sektoriams.

([35]) Vienintelė kita įmonė pateikusi prašymą paramai.

(102) Šiems argumentams pagrįsti Prancūzijos valdžios institucijos pateikė Komisijai keletą dokumentų :

a) 1982 m. gegužės 10 d. dekrete Nr. 82-394, dėl Kultūros ministerijos organizacinės struktūros, ypatingai pabrėžiamas šios ministerijos vaidmuo *„prancūzų kultūros ir meno sklaidoje, nevaržomai bendradarbiaujant su kitomis kultūromis“;*

b) 1993 m. balandžio 16 d. dekrete Nr. 93-797, dėl kultūros ir frankofonijos ministro įgaliojimų, teigiama, kad *„kultūros ir frankofonijos ministras …bendrai su kitomis suinteresuotomis ministerijomis imasi valstybės skatinamų veiksmų, kad būtų skleidžiama prancūzų ir frankofonijos kultūra visame pasaulyje“*;

c) potvarkiai dėl Knygų ir skaitinių valdybos (Direction du livre et de la lecture) organizacinės struktūros, paskutinysis 1996 m. išėjęs potvarkis, remdamasis minėtais dekretais, patikslinančiais Kultūros ministerijos uždavinius knygų eksporto srityje.

(103) Prancūzijos valdžios institucijos nurodo, kad remdamasi šiais dokumentais, Knygų ir skaitinių valdyba sudarydavo kasmetines sutartis su partneriais, įsipareigojusiais imtis veiksmų, vykdančių vyriausybės kultūrinę politiką. Šiuose susitarimuose apibrėžiami ministerijos ir kitų institucijų bendradarbiavimo tikslai ir šalių įsipareigojimai.

(104) Prancūzijos valdžios institucijos paaiškina, kad Kultūros ministerija kiekvienais metais pasirašydavo sutartį su CELF ([36]), kuri įpareigodavo CELF teikti visuomenines paslaugas, kurių esmė *„vykdyti visus užsienyje esančių knygynų užsakymus knygoms prancūzų kalba nepriklausomai nuo užsakymų sumos“*.

(105) Prancūzijos valdžios institucijos taip pat teigia, kad, nepriklausomai nuo atitinkamos rinkos apribojimų, SIDE ir CELF neturi konkuruoti vykdant nedidelius užsakymus.

(106) Prancūzijos valdžios institucijos pirmiausia nurodo SIDE prieštaravimą, kai SIDE teigia, kad bendradarbiauja su tokio pat pobūdžio klientais kaip CELF ir, kad ji aptarnauja visus klientus vienodomis sąlygomis, *„nepriklausomai nuo užsakymo sumos“* ir taiko penkių procentų nuolaidą dešimties ir didesnio skaičiaus egzempliorių užsakymams.

(107) Jos mano, kad ši reikšminga „nuobauda“, kurią SIDE taiko mažesniems nei dešimties egzempliorių užsakymams, rodo, kad nedideli užsakymai nėra pagrindinis SIDE tikslas, priešingai nei užsakymai, gaunami iš pagrindinių privilegijuotų SIDE institucinių klientų ir leidžiantys įvykdyti mąsto ekonomiją užsakymai gaunami iš

([36]) Iki 2001 m., nes subsidija buvo panaikinta nuo 2002 m.

(108) Pagrindinis komercinės strategijos skirtumas geriausiai pasireiškia palyginus vidutinį vienos rūšies knygų ir knygų už vieną sąskaitą skaičių, kuris yra gerokai didesnis SIDE, nei CELF.

(109) Prancūzijos valdžios institucijos nurodo, kad vykdant Kultūros ministerijos politikos tikslą kiek įmanoma plačiau skleisti prancūzišką knygą, CELF už jai suteiktą pagalbą ir net tais atvejais jei pagalba nėra suteikiama pagal „Nedidelių užsakymų programą“, turi pasiūlyti savo klientams platų ir įvairų leidėjų sąrašą. Jos taip pat atkreipia dėmesį, kad šimtai leidėjų, kuriuos siūlo CELF, iš tiesų yra nedidelės leidyklos, mažai žinomos asociacijos ir įstaigos ([37]), kurių leidybinė veikla galėtų tikėtis didelių ir pelningų užsakymų. Siūlydama šį išsamų leidėjų sąrašą, CELF skatina įvairovę. Tačiau taip pat CELF turi kreiptis į didelį skaičių tiekėjų, kad galėtų apsirūpinti prekėmis kartais už labai mažas sumas, todėl ji taip pat priversta tvarkyti gausias smulkių leidėjų sąskaitas, net jei šios veiklos nekompensuoja jokia pagalba.

(110) Taigi, atsiskaitymai su smulkiais leidėjais ekonominiu požiūriu yra mažiau rentabilūs, kadangi, priešingai stambiems leidėjams, jie nesuteikia labai palankių sąlygų. SIDE vykdo komercinę politiką, kuri suteikia pirmenybę žinomiems leidėjams, galintiems priimti didelius užsakymus. Todėl Prancūzijos valdžios institucijos mano, kad reikėtų daryti skirtumą tarp sąvokų „nedidelės sąskaitos“ ir „nedideli užsakymai“. Sąvoka „nedideli užsakymai“ atitinka apibrėžimą, pateikiamą užginčytoje „programoje“, tačiau nepakankamai atsižvelgia į sąvokos „nedidelių sąskaitų klientai“ atitikmenį, kurią sudaro ir „nedidelių sąskaitų tiekėjai“.

(111) Subsidijų skyrimą lemia dėl nedidelių užsakymų susidariusios papildomos išlaidos, bet verslininkas/įmonininkas, gavęs pagalbą, taip pat turi vykdyti įsipareigojimus, kurie tiesiogine prasme nėra „kompensuojami“.

(112) Prancūzijos valdžios institucijos nurodo, kad kompensuojamoji pagalba buvo skirta CELF tam, kad padengtų papildomas išlaidas, susidariusias dėl nedidelių užsakymų, kurių ribinė suma 500 FRF nustatyta remiantis patirtimi. Ši atskaitinė riba nebuvo taikoma kiekvienam nuo 0 iki 500 FRF vertės užsakymui, o tik tiems, kurie atsidurdavo ties rentabilumo riba, kadangi kai kurie 500 FRF užsakymai gali būti rentabilūs, o kai kurie ne. Viskas priklauso nuo užsakymo pavadinimų ir knygų skaičiaus, nuo tų knygų pobūdžio, nuo užsakymo kokybės, nuo to ar klientas naudojosi COFACE garantijomis ir nuo atsiskaitymo formos bei termino.

(113) Prancūzijos valdžios institucijos patikslina, kad tikrai akivaizdu jog užsakymai nuo 0 iki 500 FRF sumoms nebuvo bendru požiūriu nerentabilūs ir kurių nebūtų galėjusi vykdyti įmonė, kuriai būtų svarbūs tik ekonominiai kriterijai. Prancūzijos valdžios institucijos paaiškina pastarąjį argumentą, besiremdamos 1994 m. įkainių analize.

(114) Kaip ir 2a ir 2b lentelių duomenys, Prancūzijos valdžios institucijos patikslina, kad per paskutiniuosius metus, o ypač 1997–1998 sustabdžius finansinius įsipareigojimus, CELF turėjo praplėsti savo rentabilių klientų ratą, sudarytą iš knygynų turinčių dideles sąskaitas, ir institucinių klientų, tokių kaip bibliotekos, universitetai ar kultūros centrai. Tuo pačiu metu buvo pastebėtas ir apyvartos, gaunamos aptarnaujant smulkias sąskaitas, ir klientų skaičiaus sumažėjimas. Taip pat pastebėtas ir bendras CELF apyvartos augimas. Prancūzijos valdžios institucijos patvirtina, kad susidarius tokioms sąlygoms nedidelių užsakymų vykdymas stabdė CELF veiklą.

CELF apyvartos sudėtis

I/ lentelė 2a – Vokietijos atvejis

VOKIETIJA 3,4 % CELF apyvartos sudaro 27,2 % nedidelės aktyvių klientų sąskaitos			
	1999	2000	2001
Apyvarta	2 331 713 FRF	2 548 430 FRF	2 906 533 FRF
Klientų skaičius	593	561	444
CA<5 000 FRF	480	462	344
CA <10 000 FRF	47	35	38
CA + 100 000 FRF	0	2	4

([37]) pvz.: Limožo Baroko ansamblis; Šv. Madlenos vienuolynas.

II/lentelė 2b – Europos bendrija

Klientų iš Europos bendrijos sąskaitos			
	1999	2000	2001
Apyvarta	15 253 754 FRF	14 241 785 FRF	14 436 006 FRF
Aktyvių klientų skaičius	1 567	1 440	1 249
CA<5 000 FRF	1 059	950	782
CA <10 000 FRF	162	154	139
CA + 100 000 FRF	19	15	18

V/ **KOMISIJOS ĮVERTINIMAS**

(115) CELF ir SIDE yra dvi konkuruojančios Prancūzijos įmonės, kurios ir yra knygų prancūzų kalba eksporto tarpininkai ([38]). Šios veiklos pagrindas yra knygų prancūzų kalba platinimas ([39]), kad būtų įvykdomi mažmenininkų užsakymai (maži knygynai ar tokios institucijos kaip bibliotekos ir universitetai) daugiausia iš neprancūzakalbių šalių ir teritorijų. Tokiose šalyse kaip Belgija, Kanada ar prancūzakalbė Šveicarija, kuriose rinkos apimtis yra pakankamai didelė, kad įmonės investuotų į jau esančius platinimo tinklus, knygas platina patys leidėjai arba platintojų tinklų tarpininkai. Šios rūšies paslaugos užtikrina optimalaus knygų kiekio platinimą.

(116) SIDE ir Prancūzijos valdžios institucijos sutaria aiškindamos, kad tarpininkai praktiškai imasi individualaus nedidelių užsakymų pergrupavimo, kurių vykdymas būtų per brangus leidėjams ir įprastiems platintojams. Šios rūšies paslaugos teikimas suteikia galimybę tiek knygų prekiautojams, tiek ir instituciniams klientams nesikreipti į gausybę tiekėjų.

(117) Tuo pat metu užsakymai yra pateikiami leidėjams ir/ar platintojams, kurie turi tik vieną pristatymo galimybę - tarpininką. Taip pat dėka šių paslaugų jie gali sutaupyti laiką ir pinigus, išvengdami bendravimo su gausiais klientais, kurie geografiniu požiūriu yra labai plačiai pasklidę.

(118) Todėl eksporto tarpininkai yra pagrindiniai paslaugų tiekėjai eksportuojant knygas į šalis, kurių pateikiami užsakymai yra nepastovūs, fragmentiški ir/ar nedidelės apimties. Naudojimasis eksporto tarpininko paslaugomis yra dažniausiai vienintelis būdas klientui (jei tai nėra galutinis vartotojas), esančiam neprancūzakalbėje šalyje, daryti ir gauti užsakymus. Tarpininko paslaugos suteikia galimybę sumažinti nustatytus kiekvieno užsakymo vykdymo įkainius.

(119) Šiuo atveju yra aišku, kad Prancūzijos valdžios institucijos vykdė užginčytą „Nedidelių užsakymų programą“ norėdama padėti vykdyti eksporto tarpininkų paslaugų rinkoje mažesnius ar lygius 500 FRF užsakymus, dažnai laikomus nerentabiliais. Todėl reikėtų patikrinti ar ši programa, apie kurią nebuvo pranešta, ir kuria pasinaudojo vienintelė CELF, yra suderinama su Sutartimi.

A. *SUTARTIES 87 STRAIPSNIO NUOSTATŲ TAIKYMAS*

1/ ATITINKAMOS PRIEMONĖS PAGAL SUTARTIES 87 STRAIPSNIO 1 DALĮ YRA LAIKYTINOS PAGALBA

(120) Sutarties 87 straipsnis 1 dalis nustato, kad „*Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai*“.

(121) Atitinkamos priemonės suteikia pranašumą CELF, kadangi ši subsidija skirta mažų užsakymų įkainių sumažinimui. Prancūzijos valdžios institucijos niekada nėra užginčijusi šio klausimo.

(122) Ši priemonė yra finansuojama iš Kultūros ministerijos Knygų ir skaitinių valdybos tvarkomo biudžeto resursų, t. y. iš valstybinių resursų.

(123) Ji skiriama knygų prekybos tarpininkams ir realiai suteikta tik CELF. Taigi ji yra ribota.

(124) Dėl poveikio valstybių narių tarpusavio prekybai ir dėl priemonės sukelto konkurencijos iškraipymo, Komisija atsižvelgė į tai kas pasakyta.

([38]) CELF yra išskirtinai knygų prancūzų kalba platinimo tarpininkas, tuo tarpu SIDE platina knygas ir kitomis kalbomis.

([39]) CELF veikla, priešingai nei SIDE veikla, išskirtinai susijusi tik su eksportu.

(125) Pagalba suteikiama tarpininkams Prancūzijoje, kurie eksportuoja knygas prancūzų kalba daugiausia į neprancūzakalbes šalis. Minėti Prancūzijos tarpininkai konkuruoja ar galėtų konkuruoti su kitais knygų prancūzų kalba eksporto tarpininkais, esančiais kitose Bendrijos prancūzakalbėse šalyse (daugiausia Belgijoje ir Liuksemburge). Reikėtų vis dėlto paminėti, kad, atsižvelgus į susidariusį aiškų skirtumą tarp Prancūzijos eksportuojamų į kitas neprancūzakalbes šalis knygų prancūzų kalba kiekio ir Belgijos ir Liuksemburgo eksportuojamų knygų kiekį, konkurencijos iškraipymas rinkoje, atsiradęs dėl suteiktos pagalbos, yra labai nereikšmingas.

(126) Pagalba taip pat gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį prekybai atsižvelgiant į poveikį, kurį ji galėjo turėti kitai CELF veiklai. Visgi atrodo, kad CELF veikla apsiriboja platinimu užsienio šalyse ir CELF interneto svetainė ([40])aiškiai pažymima, kad ji nepardavinėja knygų nei Prancūzijoje, nei tiesioginiams klientams. Atitinkama pagalba CELF buvo skirta kaip „Nedidelių užsakymų programos“ dalis, kurios tikslas užtikrinti visų užsakymų, gaunamų iš užsienio knygynų esančių neprancūzakalbėse šalyse ir nepriklausomai nuo jų sumos, vykdymą. Komisija pažymi, kad užginčyta sistema galėjo pasinaudoti knygų prancūzų kalba ir klientai, galintys pasinaudoti prieinamomis kainomis, ir leidėjai, kuriems sudarytos paprastesnės pardavimo sąlygos. Atsižvelgiant į tai, kad pakeičiamumas tarp knygų prancūzų kalba ir knygų kitomis užsienio kalbomis yra tikrai labai mažas, tai toks poveikis prekybai netiesioginis ir labai nežymus.

(127) Šiuo atveju, pagalba suteikta CELF pagal Sutarties 87 straipsnio 1 dalį yra valstybės pagalba, kadangi ji įvykdo keturias sąlygas sudarančias paramos sąvokos esmę. Reikėtų vis dėlto paminėti, kad poveikis tarpusavio prekybai ir konkurencijos iškraipymui yra labai nežymus

(128) Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį, kad valstybės narės pagal Sutarties 88 straipsnio 3 dalį apie visus ketinimus suteikti pagalbą turi laiku informuoti Komisiją.

(129) Prancūzijos vyriausybė nepranešė apie atitinkamą programą taip pat ir apie CELF suteiktą pagalbą nedideliems užsakymams vykdyti, prieš pradėdama jas vykdyti. Todėl pagalba suteikta neteisėtai.

(130) Pagalba suteikta CELF nedideliems užsakymams vykdyti buvo neteisėta, kadangi Teismas iš dalies panaikino 1993 m. gegužės 18 d. Komisijos sprendimą, o vėliau Sprendimą 1999/133/EB, kurie leido suteikti pagalbą CELF.

([40]) www.celf.fr

(131) Reikėtų patikrinti ar šiuo atveju buvo taikoma viena iš 87 straipsnio 2 ir 3 dalyje leidžiančių nukrypti nuostatų, kad šioms priemonėms nebūtų taikomas bendras draudimas numatytas minėto straipsnio 1 dalyje.

2/ PRIEMONIŲ ĮVERTINIMAS REMIANTIS SUTARTIES 87 STRAIPSNIO 2 IR 3 DALIES NUOSTATOMIS

(132) Komisija pažymi, kad Sutarties 87 straipsnio 2 dalies leidžiančios nukrypti nuostatos šiuo atveju nėra taikomos, kadangi atitinkamomis priemonėmis nebuvo siekiama tikslų, nustatytų tame straipsnyje. Pagalba taip pat neįvykdė sąlygų apibrėžtų Sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkto leidžiančioje nukrypti nuostatoje, kadangi ji nebuvo skirta regioninei plėtrai skatinti. Sutarties 87 straipsnio 3 dalies a punkto leidžianti nukrypti nuostata dėl bendriems interesams skirtų projektų vykdymo, taip pat negali šiuo atveju būti taikoma, kadangi atitinkamos priemonės tokių projektų neskatino. Kadangi pagalbos tikslas nebuvo atitaisyti didelius Prancūzijos ekonomikos sutrikimus, tai Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punkto leidžianti nukrypti nuostata šiam atvejui negali būti taikoma. Pagaliau šiam atvejui negali būti taikoma ir Sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkto leidžianti nukrypti nuostata dėl indelio į ekonominės veiklos arba tam tikrų ekonominių sričių plėtrą, kadangi pagalba nesiekė regioninių ar horizontaliųjų tikslų, Komisija mano, kad šiuo atveju šita nuostata nebus remiamasi.

(133) Sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punkte patikslinama, kad : *„bendrajai rinkai neprieštarauja […] pagalba, skirta kultūrai remti ir paveldui išsaugoti, jei tokia pagalba prekybos sąlygų ir konkurencijos Bendrijoje nepaveikia taip, kad prieštarautų bendram interesui.“*

(134) Nėra abejonių, kad kultūrinis šios pagalbos tikslas, pradžioje pripažintas ieškovo ([41]), dabar jau patvirtintas 1993 m. gegužės 18 d. Komisijos sprendimu, vėliau patvirtintas 1995 m. rugsėjo 18 d. Teismo sprendimu ir pakartotinai patvirtintas Sprendimu 1999/133/EB ir kuriuo neabejojama 2002 m. vasario 22 d. Teismo sprendime.

(135) Šį tikslą aiškiai patvirtino Prancūzijos vyriausybė, norėjusi vykdyti voliuntaristinę politiką, kurios tikslas knygų prancūzų kalba skleidimas visame pasaulyje. Taip pat dalyvauti veikloje saugant ir skatinant kultūrinę įvairovę tarptautiniame lygmenyje.

([41]) SIDE tarybos 1992 m. rugsėjo 7 d. laiškas Komisijai.

(136) Komisija jau yra pasisakiusi šiuo klausimu pranešime Tarybai ir Europos Parlamentui „Vers un instrument international sur la diversité culturelle“ ([42]). Ji mano, kad kultūrinė įvairovė tarptautinėse ir regioninėse organizacijose yra pagrindinė tarptautinių diskusijų tema, šios diskusijos leidžia atsakyti į vis didėjantį visuomenės ir vyriausybių susirūpinimą dėl kultūrinių ypatumų, kaip bendro tautų paveldo, išsaugojimo.

(137) Kultūrinių ypatumų išsaugojimas ir skleidimas yra vienas iš pagrindinių europietiško modelio sukūrimo principų. Šie principai įtraukti į Sutarties 151 straipsnio 1 dalį, kurioje sakoma: *„Bendrija prisideda prie valstybių narių kultūrų klestėjimo, gerbdama jų nacionalinę ir regioninę įvairovę ir kartu iškeldama bendrą kultūros paveldą“*, taip pat 151 straipsnio 4 dalyje, kurioje sakoma: *„Bendrija į kultūros dalykus atsižvelgia imdamasi veiksmų pagal kitas šios Sutarties nuostatas, visų pirma siekdama gerbti ir skatinti savo kultūrų įvairovę.“*

(138) Sutartis reikalauja, kad Bendrija ir valstybės narės, plėtodamos tarptautinius santykius, skatintų kultūrinę įvairovę ir prisidėtų prie pasaulinės tvarkos kūrimo, kurios pagrindas ilgalaikė plėtra, taikus sugyvenimas ir tarpkultūrinis dialogas. Prancūzijos valdžios institucijos, skatindamos ir finansiškai palaikydamos knygų prancūzų kalba platinimą, vykdė kultūrinę politiką atitinkančią sutartyje apibrėžtus tikslus

(139) Šiuo atveju Komisija mano, kad pagalba, kurią Prancūzijos valdžios institucijos paskyrė CELF, siekiant, kad būtų užtikrintas knygų prancūzų kalba platinimas, nepriklausomai nuo užsakymo sumos, siekė Sutartyje apibrėžtų kultūrinių tikslų.

3/ TEIKIAMOS PAGALBOS IR BENDRIJOS TEISĖS SUDERINAMUMAS

(140) Pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punktą, pagalba, skirta kultūrai remti ir paveldui išsaugoti, bendrajai rinkai neprieštarauja, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui.

a) ***Pirminės Komisijos pastabos dėl trečiųjų šalių nuomonės***

(141) Komisija pažymi, kad, paskelbus sprendimą pradėti procedūrą, trečiosios šalys, pareiškusios savo nuomonę, neprisistato, išskyrus SIDE ir CELF, eksporto tarpininkais, bet specializuotaisiais paslaugų teikėjais „didmeninin-kais“. Nei viena atsiliepusioji trečioji šalis nesikreipė į Kultūros ministeriją norėdama gauti pagalbą.

(142) Laikantis kelių trečiųjų šalių išsakytų nuomonių, Prancūzijos valdžios institucijų taikomos paramos schemos, knygų pardavėjai, pareiškę savo nuomonę, bent jau pradžioje neapskundė.

(143) Komisija taip pat nustatė, kad ieškovas, kaip ir trečiosios šalys, nieko nežinojo apie pagalbą, kuri buvo suteikta CELF nuo pat jo įkūrimo 1980 m. SIDE kreipėsi į Kultūros ministeriją tik 1991 m. ([43]), prašydama taip pat skirti jai atitinkamą pagalbą, nors byla Komisijai perduota po kelių mėnesių, 1992 m. kovą.

(144) Komisija pastebi, kad trečiųjų šalių kritika išsakyta daugiausia dėl CELF politikos keičiant savo veiklos pobūdį ([44]). Jam priekaištaujama, kad susitaręs su leidėjais, kurie jam suteiktų papildomas nuolaidas, įsiterpė į mažų užsakymų rinkas.

(145) Iš gautų dokumentų paaiškėja, kad įsikūręs CELF aptarnaudavo tik knygynus. Tik vėliau, 1990 metais, jis pradėjo žvalgytis kitokių klientų. Tačiau niekas nenurodo, kad CELF veiklos išplėtimas buvo finansuojamas iš užginčytų subsidijų ir netgi priešingai, kadangi jos, kaip rodo 198 ir kitos preambulės dalys, skirtos padengti tik dėl nedidelių užsakymų vykdymo susidariusias papildomas išlaidas

(146) Kai kurios trečiosios šalys, atstovaujančios eksportuotojus didmenininkus ar knygų pardavėjus eksportuotojus, teigia, kad, nors tam tikri požymiai rodo priešingai, paklausai patenkinti pagalba buvo nereikalinga.

(147) Kai kurios trečiosios šalys tvirtina, CELF naudojosi pranašumais, kuriuos jai suteikė išskirtiniai ryšiai su tam tikromis viešosiomis institucijomis, tokiomis kaip „France édition“. „Hexalivre“ ypač kritikavo „France édition“ elgesį, kuri suteikė CELF išskirtinę teisę naudotis savo stendu tarptautinėse mugėse, nors suteikti šią teisę „Hexalivre“ atsisakė.

(148) Komisija galėjo nustatyti, tai patvirtina ir Prancūzijos valdžios institucijų pateikti dokumentai, kad CELF, būdamas „France édition“ nare, sumokėjo už ploto nuomą „France édition“ stende ir taip pat už katalogus, kuriuos užsisakė iš „France édition“. Prancūzijos valdžios institucijos pažymi, kad ir kaip bebūtų, šie ryšiai niekaip nesusiję su valstybinėmis institucijomis.

([42]) KOM(2003)520 galutinis.
([43]) 1991 m. gegužės 22 d. ir birželio 4 d. SIDE laiškai.
([44]) Žr. Preambulės 81 dalį.

(149) Tačiau šios pastabos nebuvo įtrauktos į 1996 m. liepos 30 d. sprendimą pradėti procedūrą, kadangi jos nesusijusios su „nedidelių užsakymų“ problema. Todėl, vykdant šią procedūrą, Komisija šiuo klausimu savo nuomonės nepareiškia.

(150) Prancūzijos valdžios institucijoms taip pat priekaištaujama dėl CELF palaikymo jai pateikiant valstybinius užsakymus. Šie pareiškimai padaryti dėl pagalbos, suteiktos Užsienio reikalų ministerijos vykdomai programai „naujienos“, ir dėl užsakymų, pateiktų per *Association pour la diffusion de la pensée française* (ADPF) ir Švietimo ir kultūros vystymo Afrikoje ir Madaskare asociaciją (AUDECAM), kurios abi yra susijusios su Užsienio reikalų ir Bendradarbiavimo ministerijomis.

(151) Šios pastabos nebuvo įtrauktos į 1996 m. liepos 30 d. sprendimą pradėti procedūrą, kadangi jos nesusijusios su „nedidelių užsakymų“ problema. Todėl, vykdant šią procedūrą, Komisija šiuo klausimu savo nuomonės nepareiškia.

(152) SIDE paskelbia *„apie pagalbų visumą, kurios suteiktos ne tik CELF, bet ir kitoms tokioms pačioms institucijoms, labai neaiškiu būdu apjungiančioms leidėjus ir valstybės institucijas“*, taip pat ir apie bendrą valdžios institucijų vykdomą kultūrinę politiką

(153) Pagrįsdama šiuos argumentus, SIDE pirmiausia pateikia 1996 m. lapkričio mėnesio Audito Rūmų ataskaitą. Komisija pareiškia, kad šioje ataskaitoje pateikiama daugiausiai bendro pobūdžio kritika dėl pagalbos kultūrai paskirstymo metodų Prancūzijoje. Ataskaitoje nėra jokių pastabų dėl CELF suteiktos pagalbos nedideliems užsakymams vykdyti. CELF paminimas tik kalbant apie programas „Page à page“ ir „Programme plus“, kurios Teismo sprendimu patvirtintos 1995 m. rugsėjo 18 d. ([45])

(154) Komisija mano, kad šiuo atveju Audito Rūmų ataskaitos išvados nepaaiškina šios procedūros metu Komisijos pateikto įvertinimo. SIDE pateikta bendro pobūdžio kritika dėl Prancūzijos politikos skiriant pagalbą kultūrai nebuvo įtraukta į 1996 m. liepos 30 d. sprendimą pradėti procedūrą dėl „Nedidelių užsakymų programos“. Todėl, vykdant šią procedūrą, Komisija šiuo klausimu savo nuomonės nepareiškia.

b) ***Atsakymas į SIDE pateiktus pareiškimus***

(155) Per pirmąją pagalbos skyrimo nagrinėjimo procedūros dalį SIDE iškėlė keletą konkrečių klausimų dėl CELF kapitalo struktūros pakeitimo ir dėl naudos, kurią CELF gavo galėdama „vadovauti valstybinėms programoms“. SIDE užginčija visus kitus konkrečius privalumus, susidariusius dėl palankių CELF ir valstybinių institucijų ryšių.

CELF kapitalo struktūros pakeitimas 1980 m.

(156) Reikėtų pažymėti, kad CELF kapitalas 1980 m. nuo 80 500 FRF padidintas iki 1 280 500 FRF. 50 % šios operacijos finansavo ADEF, o kitus 50 % CELF akcininkai (privatūs).

(157) Pagrindinis ADEF, jungiančios tam tikrą leidėjų skaičių, tikslas skatinti knygų prancūzų kalba platinimą užsienyje ir paremti leidėjų ir eksportuotojų investicijas. Asociacija gavo Kultūros ministerijos suteiktą valstybės pagalbą.

(158) Komisija, išnagrinėjusi dokumentus, kuriuos jai pateikė Prancūzijos valdžios institucijos, padarė išvadą, kad užginčytas kapitalo padidinimas nebuvo valstybės pagalba, bet tik paprastas įmonės akcijų paketo įsigijimas. Taip pat nėra užginčijama, kad privatūs investitoriai dalyvavo kuriant dabartinės struktūros įmonę. Kultūros ministerija nesikišo į CELF kapitalo kūrimą, o ADEF, kuri yra asociacija tikrai iš dalies finansuojama valstybės, veikė kaip privatus investuotojas rinkos ekonomikoje. ADEF, pasirašydama akcijų įsigijimo sutartį, visiškai laikėsi Komisijos pranešimo 3.2 punkto trečiojo papunkčio dėl EB Sutarties 92 ir 93 straipsnių taikymo viešai įsigyjant akcijų paketą ([46]). Šiuo atveju, remiantis Sutarties 87 straipsnio 1 dalimi, kapitalo padidinimas nėra valstybės pagalba.

(159) Kai SIDE 1992 m. kovo 2 d. pirmą kartą laišku kreipėsi į Komisiją ir kai Komisija 1992 m. balandžio 2 d. laišku kreipėsi į Prancūzijos valdžios institucijas prašydama suteikti informaciją, kapitalo struktūros pakeitimas buvo įvykęs prieš daugiau kaip dešimt metų. Todėl, pagal 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB Sutarties 93 straipsnio ([47]) taikymo taisykles, 15 straipsnį, Komisija negalėtų prireikus reikalauti sumos, skirtos kapitalo padidinimui, išieškojimo, net jei tai būtų valstybės pagalba.

CELF kapitalo struktūros pakeitimas per ADEF 1993 m.

(160) SIDE taip pat pranešė apie pagalbą, kuri 1993 m. buvo suteikta CELF, ADEF akcijas perleidžiant SNE, kuris yra CELF narys.

([45]) Žr. Preambulės 10 dalį.

([46]) Europos Bendrijų informacinis biuletenis, 1984-9.

([47]) OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

(161) 2003 m. gruodžio 5 d. pastabomis SIDE atkreipia Komisijos dėmesį į tai, kad ji turėtų pagal raštus, kuriuos ji pateikė per 2001 m. liepos 4 d. įvykusį posėdį, pareikšti savo nuomonę dėl pagalbos, kuri SIDE nuomone buvo suteikta CELF 1993 m liepos mėnesį likviduojant ADEF.

(162) Komisija pažymi, kad šis punktas nebuvo įtrauktas į 1996 m. liepos 30 d. sprendimą pradėti procedūrą. Todėl, vykdant šią procedūrą, Komisija šiuo klausimu savo nuomonės nepareiškia.

„Valstybinių programų vykdymo“ CELF suteikiami pranašumai

(163) SIDE paaiškina, kad CELF ir po „Nedidelių užsakymų programos“ sustabdymo galėjo išsilaikyti rinkoje ir toliau siūlyti tą pačią nuolaidą savo klientams, kadangi CELF ir toliau gauna įvairias valstybines subsidijas, vykdydama programą *„A l'Est de l'Europe“*, kuri pratęsė programą *„Page à page“* arba programą *„Programme plus“*, kurioms pinigai skiriami iš nuolat augančių fondų.

(164) Reikėtų priminti, kad minėtos programos buvo patvirtintos 1993 m. gegužės 18 d. Komisijos sprendimu ir įteisintos 1995 m. rugsėjo 18 d. Teismo sprendimu ([48]).

(165) Iš to seka, kad šie aspektai nebuvo įtraukti į 1986 m. liepos 30 d. sprendimą pradėti procedūrą. Vykdant šią procedūrą Komisija šiuo klausimu savo nuomonės nepareiškia.

c) ***Pagalba mažiems užsakymams netrukdė Bendrijos prekybos ir konkurencijos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui.***

i) *Sistema skirta skatinti knygų pardavėjų nevykdomai veiklai*

(166) „Nedidelių užsakymų programą“ sumanė 1980 m. Kultūros ministerija, tuo pačiu metu kai prekiautojai knygomis („Hachette“ grupė ir „Messageries du livre“) pageidavo pasitraukti iš eksporto rinkos. Užginčyta sistema buvo sumanyta norint paskatinti įmonininkus dalyvauti rinkoje, kad visi knygų prancūzų kalba užsakymai, gauti iš knygynų esančių neprancūzakalbėse teritorijose, būtų įvykdyti.

(167) Komisija, pritardama kai kurioms procedūroje dalyvavusių trečiųjų šalių nuomonėms, pirmiausia pažymi, kad „Nedidelių užsakymų programa“, kuri pradėta vykdyti tuo pat metu, kai buvo sukurta dabartinės struktūros CELF, buvo žinoma knygų platintojams, kurie šią programą, pradžioje, sutiko palankiai ([49]) ar bent jau neapskundė .

(168) Savo ruožtu SIDE laikosi nuomonės, kad „Nedidelių užsakymų programa“ išimtinai skirta CELF. Neigiamas Kultūros ministerijos atsakymas 1991 m. tik patvirtina šitą faktą. Nors SIDE taip pat neneigia, kad jos prašymas suteikti pagalbą atmestas todėl, kad ji pati atsisakė vykdyti skaidrumo reikalavimus, kurie yra būtini norint gauti minėtą pagalbą.

(169) 1996 m., panaikinus 1993 m. gegužės 18 d. Komisijos sprendimą, Kultūros ministerija, norėdama, kad ši procedūra būtų baigta, priminė SIDE, kad pagalbos schema taikoma nedideliems užsakymams, nėra skirta išimtinai CELF. Ministerija 1996 m. gegužės 18 d. laišku pasiūlė SIDE susitikti ir išnagrinėti ar ji galėtų laikydamasi skaidrumo principo teikti tokias pačias paslaugas kaip ir CELF.

(170) Per Pokalbį, įvykusį 1996 m. rugsėjo 26 d., SIDE vadovai atsisakė jai pateikto pasiūlymo. Jie paaiškino Kultūros ministerijai, kad atsisako pasinaudoti programa, kurios suderinamumą su Bendrijos teise gali užginčyti komisija.

(171) Siekdama pagrįsti savo teiginius, SIDE pateikia Nacionalinio politinių mokslų fondo (Fondation Nationale des Sciences Politiques) ataskaitą, kurioje kritikuojamas Prancūzijos valdžios institucijų pasirinkimas neskirti tiesiogiai subsidijų knygynams. Šiuo klausimu Komisija primena, kad Prancūzijos valdžios institucijos gali pačios laisvai pasirinkti subsidijų skyrimo formą, labiausiai tinkančią užsibrėžtiems tikslams pasiekti, su sąlyga, kad būtų laikomasi Bendrijos teisės normų. Kaip bebūtų, Komisija pažymi, kad pateiktam dokumentui trūksta pagrįstumo ir pažymi, kad patys šio dokumento autoriai kritiškai žiūri į savo atliktą įvertinimą ([50]).

(172) SIDE tvirtina, kad pagalba buvo nenaudinga. Komisija pabrėžia, kad pagalbos gavėjai, įsipareigoja vykdyti visus užsakymus siekiančius 500 FRF sumą. Tokiu būdu, knygos prancūzų kalba pasieks visus knygynus, įskaitant ir pačius mažiausius ir esančius atokiausiuose kraštuose, net ir tuo atveju, jei jiems reikia tik kelių knygų gana dažnai išleistų skirtingose leidyklose. SIDE negalėjo šito užtikrinti ir taip pat, kaip jau buvo nurodyta, neaptarnauja visų šalių.

(173) Remiantis tuo kas pasakyta, Komisija galėjo padaryti išvadą, kad „Nedidelių užsakymų programa“ buvo prieinama visoms įmonėms, kurios kreiptųsi ir sutiktų su šiai pagalbai gauti keliamais reikalavimais. Ji taip pat pažymi, kad 1996 m. SIDE aiškiai pareiškė, kad nepageidauja šios paramos gauti. Komisija mano, kad šiuo atveju užginčyta pagalba nebuvo diskriminuojančio pobūdžio ir buvo būtina siekiant Prancūzijos valdžios institucijų užsibrėžtų tikslų.

([48]) Žr. Preambulės 10 dalį.

([49]) Mažiausiai iki 1991 m. Žr. Preambulės 79 dalį ir paskesnes dalis.

([50]) SIDE pateikta ataskaita, p. 163.

(174) Komisija mano, kad net ir tuo atveju, jei būtų manoma, kad atitinkama pagalba iki 1996 m. yra išimtinai skirta CELF, Prancūzijos valdžios institucijos turėtų įvertinti, kurios iš panaudotų priemonių buvo naudingiausios ir labiausiai pritaikytos užsibrėžtam tikslui pasiekti, juo labiau, kad ši pagalba ir buvo skirta šiems tikslams pasiekti kaip bus įrodyta vėliau.

ii) *Komisijos atliktas patikrinimas remiantis duomenimis, kuriuos pateikė Prancūzijos valdžios institucijos ir ieškovas*

Knygų prancūzų kalba eksporto tarpininkų paslaugų rinka

(175) CELF ir SIDE įmonės kaip eksporto tarpininkai platina knygas neprancūzakalbėse šalyse ir teritorijose. Iš tiesų, prancūzakalbėse šalyse - Belgijoje, Kanadoje ir Šveicarijoje - vietinę rinką užima stambūs leidėjai, kadangi jie tose šalyse turi savo filialus arba atstovus.

(176) Knygų prancūzų kalba pagrindinėse realizavimo rinkose, t. y. anksčiau išvardintose trijose šalyse, prekyba eksportui yra tikrai labai nereikšminga.

(177) Septintojo dešimtmečio pabaigoje, dėl veiklos nerentabilumo pasitraukus iš rinkos knygų platintojams, CELF buvo įkurtas, kad būtų kompensuotas šis rinkos trūkumas, o užginčytas pagalbos tikslas buvo paremti tą rinkos dalį, kuri tarpininkams yra visiškai nerentabili.

(178) Sprendime 1999/133/EB Komisija, išnagrinėjusi užginčytos pagalbos padarinius rinkoje apibrėžė ją kaip „bendrą“ knygų prancūzų kalba eksporto rinką . Teismas, remdamasis SIDE argumentais, sankcionavo šitą analizę ir nusprendė, kad Komisija padarė aiškią įvertinimo klaidą, nes tarpininkavimas eksportui yra antrinė knygų prancūzų kalba eksporto rinka, todėl jos yra atskiros rinkos ir negali viena kitos pakeisti.

(179) Komisija neatmetusi Teismo įvertinimo, pastebi, kad dokumentai pateikti SIDE ([51]) ir Prancūzijos valdžios institucijų per bylos tyrimą, parodo, kad knygų prancūzų kalba platinimo sistemos į užsienio šalis yra labai įvairios ([52]), papildančios ir kartais pakeičiančios viena kitą, eksporto tarpininkų paslaugų sistema yra tik viena iš jų daugelio.

(180) Komisija pažymi, kad SIDE ir Prancūzijos valdžios institucijos sutaria, kad apibrėžti konkrečias atskirų rinkų ribas specifiniame knygų platinimo sektoriuje nėra paprasta.

(181) SIDE savo paskutinėse pastabose nurodo, kad atitinkamoje nacionalinėje rinkoje dalyvauja ir kiti bendro pobūdžio, tokie kaip SIDE ir CELF, tarpininkai. Kiti pardavėjai, kuriuos ji vadina tarpininkais arba knygų pardavėjais eksportuotojais ([53]), taip pat parduoda, nors ir nedideliais kiekiais, tiesioginiam vartotojui ir nesudaro rimtos konkurencijos abiems bendro pobūdžio tarpininkams.

(182) Prancūzijos valdžios institucijos sutinka iš dalies su SIDE atlikta analize, vis dėlto patikslindamos, kad knygų pardavėjai eksportuotojai, apie kuriuos kalba ieškovas, iš tiesų yra specializuotų sričių tarpininkai. Jos taip pat į galimų konkurentų sąrašą įtraukia tam tikrus knygynus, kurie, nors ir nereguliariai, aptarnauja užsienio knygų pardavėjų užsakymus. Prancūzija patikslina, kad nuo šiol visi elektroniniai knygynai turi būti laikomi bendro pobūdžio tarpininkų konkurentais. Ši pastaba Komisijos nuomone yra teisinga, net jeigu ir nėra duomenų apie šio pobūdžio prekybos, atsiradusios dėl naujų technologijų vartojimo, apimtis.

(183) Reikėtų paminėti, kad SIDE pagrįsdama teiginį apie CELF ([54]) užimamą *„dominuojančią padėtį“*, pateikė Komisijai kai kuriuos duomenis apie atitinkamą antrinę rinką.

(184) Komisija, šiame sprendime neišreiškia savo nuomonės dėl skundo, kurį, remdamasi Sutarties 81 ir 82 straipsniais, pateikė SIDE, kadangi nagrinėjant šį klausimą, kaip jau minėta 29 preambulės dalyje, reikia atlikti išsamų tyrimą. Reikėtų patikslinti, kad apie šį išankstinį Komisijos ketinimą atmesti skundą pranešta laišku 2003 m. rugpjūčio 7 d.

(185) Komisija, neapibrėždama galutinės pozicijos, kurią ji turi užimti kitoje bylos dalyje, primena, kad CELF, įmonė apjungianti įvairias profesijas, buvo įkurta, šito neneigia ir trečiosios šalys, siekiant kompensuoti trūkumus susidarius iš rinkos pasitraukus knygų platintojams. Todėl nenuostabu, kad šios įmonės užimama rinkos dalis yra labai didelė.

([51]) SIDE daugelyje savo komentarų daro nuorodą į pagalbą knygų eksportui.

([52]) Žr. Preambulės 90 dalį.

([53]) 1992 m. rugsėjo 7 d. ir 2002 m. gruodžio 9 d. dėl „Aux amateurs du livre international“ laiškai.

([54]) 1992 m. turėjo CELF 86,60 % rinkos, o 2001m. – 92,75 % , tai rodo, kad pagalbos suma, kuri nuo 1996–1997 m. nuolatos mažėjo, neturėjo įtakos CELF užimamai pozicija.

(186) Komisija mano, kad CELF užimama padėtis atitinkamoje rinkoje ir jai suteikta pagalba nėra tiesiogiai susijusios. Komisija siekia patikrinti pagalbos eksporto tarpininkų paslaugų rinkoje suderinamumą su Sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punktu.

Sąvokos „nedideli užsakymai“ tinkamumas eksporto tarpininkų paslaugų rinkai

(187) Prekybos knygomis eksporto pagrindą sudaro nedidelių užsakymų aptarnavimas. Septintojo dešimtmečio pabaigoje iš šios rinkos, dėl jos nerentabilumo, pasitraukė tradiciniai leidėjai ir platintojai. Prekyba eksportui, kaip bebūtų, susijusi su nedideliais užsakymais.

(188) SIDE ir Prancūzijos valdžios institucijos sutaria dėl atitinkamos paslaugos teikimo apibrėžimo. Tačiau jų nuomonės nesutampa kai reikia apibrėžti kas sudaro „mažiau svarbius“ užsakymus (pvz., kai Afrikoje esantis knygynas užsako nebrangią knygą) eksporto rinkoje, dėl kurių susidariusios papildomos išlaidos paslaugas daro nerentabilias.

(189) Kultūros ministerija nustatė „nedidelių užsakymų“ 500 FRF ((76,22 eurų) sumą kurią galima subsidijuoti. Prancūzijos valdžios institucijos visuomet teigė, kad kai kurie užsakymai mažesni nei 500 FRF gali būti rentabilūs, o peržengiantys 500 FRF ribą užsakymai priešingai gali būti nerentabilūs. Tikslas buvo surasti ekonomiškai priimtiną metodą, kad knygų pardavėjai apsiimtų vykdyti nepelningus ignoruojamus užsakymus.

(190) Komisija paprašė ieškovo ir Prancūzijos valdžios institucijų išsiaiškinti šios veiklos rentabilumo problemą. Šiuo tikslu ji pirmiausia paprašė aprašyti įvairias reikalingas įvykdyti užduotis norint suteikti šia paslaugą, kad prireikus būtų galima įrodyti, kad jų vykdymas sudarė papildomas išlaidas, kurias reikėtų kompensuoti.

(191) Prancūzijos valdžios institucijos ir SIDE iš esmės sutaria dėl užsakymo vykdymo eigos, kurią II priede pateikė SIDE ir kuriai Prancūzijos valdžios institucijos neprieštaravo. II priede SIDE aprašytos. kuriai pritarė Prancūzijos valdžios institucijos.

(192) Tarpusavio nesutarimai labiausiai pasireiškia dėl šios paslaugos nerentabilumo. SIDE nuomone visi užsakymai, nepriklausomai nuo jų pobūdžio, yra rentabilūs. Prancūzijos valdžios institucijos mano, kad ne visos suteiktos paslaugos yra rentabilios, todėl suteikta pagalba yra pagrįsta.

(193) Komisija šiuo klausimu pateikia keletą SIDE teiginių, kurie, juos perskaičius kartu, gali pasirodyti prieštaraujantys vienas kitam. Pateikiami šie teiginiai: *„svarbiausi klientai yra pateikiantys didelės apimties užsakymus“* ir *„bendrai paėmus nedidelių užsakymų vykdymas yra rentabilesnis nei didesni užsakymai“*

(194) Komisija galėjo pastebėti, kad SIDE ir CELF ne visada taikėsi į vienodo tipo klientus. SIDE daugiau domėjosi klientais, atstovaujančiais institucijas, tuo tarpu CELF teikė pirmenybę knygų pardavėjams. SIDE neigia pastarąjį faktą. Tačiau, nors komisija ir buvo prašiusi, ji nepanoro pateikti papildomos informacijos apie savo klientus. Ieškovas raštu pateiktose komentaruose patikslino, kad SIDE 1991 m.–2002 m. turėjo 1 308 klientus ir, kad ji aptarnavo to paties tipo klientus kaip ir CELF.

(195) Norėdama patikrinti šių prieštaringų argumentų pagrįstumą, Komisija, remdamasi SIDE ir Prancūzijos valdžios institucijų pateiktais duomenimis, sudarė palyginamąsias 3A, 3B et 3C lenteles:

3a lentelė

(duomenys pateikti eurais)

1999	SIDE	CELF nedideli užsakymai	CELF išskyrus nedidelius užsakymus	Bendras CELF užsakymų skaičius
Apyvarta	818 297	329 204	10 027 299	10 358 503
Sąskaitų-faktūrų skaičius	2 187	9 688	13 210	22 898
Prekių pavadinimų skaičius	27 470/27 978	21 978	263 080	285 058
Knygų skaičius	88 163	26 996	575 593	602 589

(duomenys pateikti eurais)

1999	SIDE	CELF nedideli užsakymai	CELF išskyrus nedidelius užsakymus	Bendras CELF užsakymų skaičius
Klientų skaičius ([55])	nepranešama	2 171	718	2 889
Prekių pavadinimų skaičius sąskaitoje-faktūroje Vidutinis prekių pavadinimų skaičius sąskaitoje-faktūroje	13,07	2,26	20	12
Vidutinis knygų skaičius vienam pavadinimui	3,21	1,22	2	2
Vidutinis egzempliorių skaičius sąskaitoje-faktūroje	40,84	2,79	44	28
Vidutinė parduoto egzemplioriaus kaina	9,09	12,19	17	17
Vidutinė vieno pavadinimo prekės vertė	29,17	14,98	38	38
Vidutinė kliento sąskaitos vertė	nepranešama	151,84	13 968	3 585

3b lentelė

Apyvarta	SIDE	CELF nedideli užsakymai	CELF išskyrus nedidelius užsakymus	Bendras CELF nepranešama užsakymų skaičius
Sąskaitų-faktūrų skaičius	1 021 831	301 604,53	11 151 915	11 480 519
Prekių pavadinimų skaičius	2 069	8 763	12 565	21 448
Knygų skaičius	29 006	20 387	258 124	278 511
Klientų skaičius	102 229	25 229	586 643	610 872
Prekių pavadinimų skaičius sąskaitoje-faktūroje Vidutinis prekių pavadinimų skaičius sąskaitoje-faktūroje	nepranešama	2	631	2 638
Vidutinis knygų skaičius vienam pavadinimui	14,97	2,32	20	13
Vidutinis egzempliorių skaičius sąskaitoje-faktūroje	3,52	1,24	2	2
Vidutinė parduoto egzemplioriaus kaina	52,75	2,87	46	28
Vidutinė vieno pavadinimo prekės vertė	9,87	11,95	19	19
Vidutinė kliento sąskaitos vertė	29,17	14,79	43	41
Apyvarta	nepranešama	150,28	17 684	4 344

3c lentelė

2001	SIDE	CELF nedideli užsakymai	CELF išskyrus nedidelius užsakymus	Bendras CELF užsakymų skaičius
Apyvarta	905 077	275 068	12 817 252	13 092 330
Sąskaitų-faktūrų skaičius	2 137	7 702	12 195	19 897
Prekių pavadinimų skaičius	23 990	17 681	256 019	273 700
Knygų skaičius	105 518	21 853	590 278	512 129
Klientų skaičius	nepranešama	1 659	835	2 494

([55]) Komisija apgailestauja, kad SIDE nepanoro suteikti informacijos apie savo klientų skaičių ir vidutinę vienos kliento sąskaitos faktūros vidutinę vertę.

2001	SIDE	CELF nedideli užsakymai	CELF išskyrus nedidelius užsakymus	Bendras CELF užsakymų skaičius
Prekių pavadinimų skaičius sąskaitoje-faktūroje Vidutinis prekių pavadinimų skaičius sąskaitoje-faktūroje	11,23	2,30	21	14
Vidutinis knygų skaičius vienam pavadinimui	4,27	1,24	2	2
Vidutinis egzempliorių skaičius sąskaitoje-faktūroje	47,97	2,84	48	31
Vidutinė parduoto egzemplioriaus kaina	8,66	12,59	22	21
Vidutinė vieno pavadinimo prekės vertė	37,73	15,56	50	48
Vidutinė kliento sąskaitos vertė	nepranešama	165,80	15 360	5 250

(196) Remdamasi lentelių 3a, 3b ir 3c duomenimis rodo, Komisija daro išvadą, kad netgi neskaičiuojant tų užsakymų, kurie prikluso, „nedideliems užsakymams“ CELF parduoda vidutiniškai tiek pat knygų vienai sąskaitai, kiek SIDE (1999 m. 44 prieš 41, 2000 m. 46 prieš 53 ir 2001 m. 48 prieš 48), CELF taip pat vykdo labai daug ypatingai nedidelių užsakymų (vidutiniškai mažesnių nei trys knygos ir vidutiniškai už 35 eurų sumą): 9 688 užsakymai 1999 m., 8 763 – 2000 m. ir 7 702 – 2001 m.. Iš to išplaukia, kad, bendrai paėmus (stulpelis „bendras CELF užsakymų skaičius“) CELF vieno užsakymo knygų skaičius yra gerokai mažesnis nei SIDE: 1999 m. 28 prieš 41, 2000 m. 28 prieš 53 ir 2001 m. 31 prieš 48.

(197) Iš to, kas buvo pasakyta paaiškėja, kad CELF veiklai būdingas ypatingai nedidelių užsakymų vykdymas (vidutiniškai mažesnių nei trys knygos ir vidutiniškai už 35 eurų sumą) ir ši veikla sudaro esminis skirtumą tarp SIDE ir CELF, todėl atitinkamos pagalbos skyrimas yra pagrįstas.

Leidžiančių skirti pagalbą duomenų patikrinimas: papildomos išlaidos susijusios su „Nedidelių užsakymų programa“

(198) Nustačiusi, kad „nedidelių užsakymų“ kriterijus yra tinkamas veiksnys, kuriuo remiantis gali būti skiriama pagalba, Komisija pradėjo Prancūzijos valdžios institucijų pateiktos analitinės apskaitos tyrimą. Šie apskaitos duomenys paaiškina papildomas CELF išlaidas susidariusias „nedidelių užsakymų“ sektoriuje. Prancūzijos valdžios institucijos pateikė Komisijai 1994 m. duomenis, per šiuos metus CELF iš Kultūros ministerijos gavo 2 000 000 milijonų FRF ((304 900 eurų).

(199) Komisija atliko analitinėje apskaitoje pateiktų duomenų apie nedidelių užsakymų siekiančių mažiausiai 500 FRF išlaidas tyrimą. Komisija atkreipė dėmesį į Prancūzijos valdžios institucijų paaiškinimus, kad „nedidelių užsakymų“ ribinė 500 FRF suma nustatyta remiantis patirtimi ([56]).

(200) Prancūzijos valdžios institucijos pateikė faktą įrodantį, kad, vykdant nedidelius užsakymus, susidaro akivaizdžios papildomos išlaidos. Jos paaiškina šį argumentą išlaidų analize, remdamosi 4 lentelėje pateiktais 1994 m. duomenimis:

Užsakymų rūšys	Nedideli užsakymai	Kiti užsakymai	Bendras skaičius
Apyvarta (*)	2 419 006	48 148 971	50 102 869
Sąskaitų-faktūrų skaičius	9 725	10 947	20 672
Knygų skaičius	24 933	442 740	467 673

(*) Prancūzijos frankais.

(201) Kaip detaliai aprašyta III priede, užsakymo vykdymą sudaro daug darbų/užduočių, kuriuos reikia atlikti:

a) priimti knygų pardavėjo užsakymo lapą;

b) kodifikuoti užsakymą;

c) registruoti užsakymą;

d) išsiųsti užsakymą leidėjui;

e) priimti knygas;

f) suteikti kiekvienam klientui vietą, kurioje būtų galima laikyti užsakytas knygas;

g) prekių įpakavimas.

([56]) Žr. Preambulės 112 ir 113 dalis.

(202) Analitinis požiūris į apskaitą leidžia pastebėti piniginius srautus, susijus su ankščiau minėtų operacijų vykdymu. Tvarkant 100 FRF sąskaitą reikia atlikti tuos pačius darbus kaip ir tvarkant 10 000 FRF sąskaitą.

(203) Prancūzijos valdžios institucijos paaiškinimai suteikė Komisijai galimybę įvertinti išlaidas ir jas priskirti įvairių darbų, kurie atliekami vykdant užsakymą, atlikimui. Užsakymo rentabilumas priklauso pirmiausia nuo atitinkamų knygų rūšies ir skaičiaus, nuo užsakymo lape esančios informacijos tikslumo taip pat nuo užsakymo vykdymo sudėtingumo: 20 % CELF užsakymų ir 4,5 % SIDE užsakymų vykdymas galėtų būti laikomas sunkiu ([57]). Be to, 67 % užsakymų mažesnių nei 500 FRF susiję su mažomis leidyklomis ([58]). Vykdant nedidelius užsakymus prireikia tvarkyti labai daug mažų sąskaitų.

(204) Išlaidos nedideliems užsakymams vykdyti dar labiau išauga kai, nepriklausomai nuo užsakymo sumos, platintojas, vykdantys užsakymą, turi pakartoti tas pačias operacijas kiekvienam užsakymui. Įmonė, vykdanti daug nedidelių užsakymų, imasi organizacinių veiksmų, kad visa užsakymo procedūra atlikta, todėl susidaro papildomos išlaidos.

(205) Prancūzijos valdžios institucijos paaiškina, kad kiekvienai operacijai buvo taikomas koeficientas. Todėl buvo atsižvelgta į įvairius veiksmus, kurių reikėjo imtis, atliekant kiekvieną, IV priede aprašytą, operaciją.

(206) Remdamasi Prancūzijos pateikta informacija, Komisija gali padaryti išvadą, kad 1994 m. išlaidos, susidariusios dėl nedidelių užsakymų vykdymo, pasiekė 4 446 706 FRF. Užsakymų mažesnių nei 500 FRF apyvarta siekė 2 419 006 FRF. Pagalbą skirtą tais pačiais metais sudarė 2 000 000 FRF. Einamosios veiklos rezultatas sudarė 27 700 FRF sumą.

Apyvarta	2 419 006 FRF
Subsidijos	2 000 000 FRF
Bendros pajamos	4 419 006 FRF
Vykdymo išlaidos	– 4 446 706 FRF
Einamosios veiklos rezultatas	– 27 700 FRF

(207) Komisija daro išvadą, kad 2 000 000 FRF pagalba negalėjo gausiai kompensuoti išlaidų, susidariusių dėl nedidelių užsakymų vykdymo.

(208) Norėdama patikrinti pateiktų duomenų apie finansinius 1994 metus patikimumą, Komisija paprašė Prancūzijos valdžios institucijų suteikti papildomos informacijos apie kitus CELF laikotarpius, kai CELF taip pat vykdė nedidelius užsakymus. Prancūzijos pateikti dokumentai ir paaiškinimai dėl kitų finansinių metų rodo, kad nedidelių užsakymų struktūra (nedidelių užsakymų apyvarta, užsakytų knygų kiekis ir nuo jo priklausantis sąskaitų-faktūrų skaičius, prekės pavadinimų užsakymai ir t. t.) per visus tuos metus nesikeitė. Šiuo atveju Komisija mano, kad pateikiant įvertinimą galima pagrįstai remtis duomenimis apie 1994 m.

(209) Komisija taip pat galėjo patikrinti, kad laikantis sąlygų, apie kurias jai buvo pranešta, bet kokia nepanaudota suma, buvo išskaičiuota iš kitais metais skirtos pagalbos sumos. Todėl, prieštaraujant SIDE ir kitų trečiųjų šalių dalyvavusių procedūroje teiginiams, ši pagalba negalėjo būti panaudota kitos komercinės CELF veiklos kompensacijai

(210) Iš tiesų, remiantis CELF pateiktais apskaitos duomenimis, tarp kurių yra ir pagalbos panaudojimo apskaita, paaiškinanti papildomų išlaidų susidarymą dėl „Nedidelių užsakymų“ programos vykdymo, pagalba CELF buvo skiriama kiekvienais metais. Todėl pagalba negalėjo būti panaudota kitiems tikslams, nei tiems, dėl kurių ji ir buvo paskirta.

SIDE nurodytų klaidų įvertinimas

(211) SIDE savo paskutiniuose komentaruose Komisijai pažymi, kad apskaitos duomenyse, kuriuos per antrąjį procedūros etapą Prancūzijos valdžios institucijos pateikė Komisijai, norėdamos paaiškinti susidariusias papildomas išlaidas, yra tam tikrų klaidų. Prancūzijos valdžios institucijos šiuo klausimu kreipėsi į Komisiją ir pateikė naudingus paaiškinimus.

(212) SIDE nurodė, kad Prancūzijos valdžios institucijos sukeitė vietomis užsakymų, pateiktų telekomunikacijos priemonėmis, duomenis su užsakymų, pateiktų popieriuje, duomenimis. Komisija galėjo patikrinti, kad šio sukeitimo finansinė pasekmė sudarė 0,24 euro už knygą iš visos nedidelio užsakymo kainos. Dėl šio skirtumo negalima apskųsti Prancūzijos pateiktos kompensacijų sistemos.

(213) Dėl apyvartos svyravimo, kuriuos SIDE pastebėjo pirmuosiuose Prancūzijos pateiktuose apskaitos duomenyse, Komisija pažymi, kad 1996 m. pradėjus procedūrą, Prancūzijos valdžios institucijos pačios ėmėsi daryti būtinus pataisymus, todėl SIDE pareikštos pastabos paskutiniuose komentaruose neturi pagrindo.

([57]) Apie CELF procentus pranešė Prancūzijos valdžios institucijos, o SIDE apie save pranešė pati.

([58]) Stambios leidyklos dažnai gauna didesnius užsakymus; jos dažnai užsiima knygų platinimų „plačiajai visuomenei“, knygos paprastai parduodamos dideliais kiekiais.

(214) Kitų duomenų neatitikimai paaiškinami tuo, kad vienu atveju pateikiama suma gauta pardavus knygas atskirai (2 284 536 FRF), o kitu atveju pateikta suma (2 535 818 FRF) yra gauta pardavus knygas kartu su papildomai produktais (įpakavimas, draudimas ir transporto išlaidos).

(215) SIDE taip pat manė galėsianti pateiki kai kuriuos atlyginimų „neatitikimus“ esančius tarp bendros buhalterinės apskaitos ir analitinės apskaitos. Prancūzijos valdžios institucijos patikslina, kad šie skirtumai gali būti atsiradę dėl to, kad kai kurie mokesčiai nėra įtraukti į socialinių mokesčių sumą, pateiktą mokesčių pakete ir todėl yra iš karto įtraukiami į atlyginimo sumą. Komisija galėjo patikrinti šį paaiškinimą, remdamasi jai pateiktais apskaitos dokumentais.

(216) Komisija mano, kad papildomos SIDE pastabos apie apskaitos, kurią pateikė Prancūzijos valdžios institucijos 1996 m. pradėjus procedūrą, duomenų netikslumus nesuteikia pagrindo apskųsti Komisijos įvertinimo dėl apskaitos duomenų pagrįstumo, aiškinantis papildomų išlaidų, susidariusių vykdant nedidelius užsakymus, kompensaciją.

Papildomi CELF suvaržymai

(217) Remdamasi ieškovo pateiktais dokumentais, Komisija galėjo padaryti išvadą, kad CELF pasiūla buvo daug platesnė nei SIDE (CELF siūlė 3 000 leidėjų, SIDE – 200).

(218) Komisija atsižvelgė į šią pastabą (į kurią nėra atsižvelgta skaičiuojant papildomas išlaidas) ir pažymi, kad plati CELF pasiūla atitinka Kultūros ministerijos reikalavimus užtikrinti kiek įmanoma platesnę knygų prancūzų kalba platinimą. SIDE pasiūla, nors ji ir tvirtina galinti patenkinti bet kokio pobūdžio užsakymą, neatsižvelgia į šį teisėtai pagrįstą kultūrinį tikslą.

(219) Prancūzijos valdžios institucijos patikslina, kad CELF buvo dažnai priversta griebtis finansinės rizikos. Tačiau ji ir toliau teikė paslaugas tokioms nelaimių ištiktoms šalims, kaip Alžyras ar dar visai neseniai Argentinai. Ji taip pat galėjo užtikrinti paslaugų teikimą šalims, kurios neturėjo COFACE garantijų.

(220) SIDE visiškai teisėtai prisiima atsakomybę dėl savo komercinio pasirinkimo ir nurodo nepageidaujanti dirbti tokiose sudėtingose zonose kaip Afrikoje į pietus nuo Sacharos ar šalyse, neturinčiose COFACE garantijų. Ji patikslina, kad sprendimas, susijęs su įmonių komercinės plėtros strategija, ir kad ji savo ruožtu padarė kitus pasirinkimus.

iii) *Komisijos patikrinimas dėl SIDE pranešimo apie klientų perėjimus*

SIDE klientų perėjimas į CELF

(221) Komisija padarė išvadą, kad SIDE teiginiai, dėl klientų perėjimų, nėra paremti pačios SIDE pateiktais paaiškinimais ir atlikta dokumentų analize.

(222) Todėl Komisija paprašė SIDE pagrįsti klientų perėjimus, dėl kurių ji yra nukentėjusi, kadangi tik „*vienintelis CELF*“, naudodamasis gauta pagalba, galėjo pasiūlyti palankias nuolaidas. Šiuo tikslu SIDE paruošė didelės apimties dokumentą ([59]), kurio duomenų Komisija negalėjo nagrinėti pirmiausia dėl jų pateikimo formos ir dėl neaiškiai pateiktos informacijos apie minėtus perėjimus. Komisija paprašė SIDE šiuo klausimu suteikti papildomos informacijos ([60]), kuri pirmiausia galėjo patikslinti, kad klientas „Librairie Française de Milan“ 1987–1988 metais palaipsniui atsisakė SIDE paslaugų ir, CELF pasiūlius šiam klientui patrauklesnes nuolaidas, pradėjo naudotis jo teikiamomis paslaugomis.

(223) Prancūzijos valdžios institucijos, atsakydamos patikslino, kad konkurencija yra būdingas Italijos rinkos bruožas, ir kad CELF apyvarta su minėtu knygynu pradėjo didėti tik nuo 1999 m., t. y. gerokai vėliau nei SIDE paminėtas laikotarpis.

(224) Komisija galėjo padaryti išvadą, kad ir kiti SIDE pateikti pavyzdžiai nepasirodė labiau tinkami ([61]). Vienas iš SIDE paminėtų knygynų „Grupodis de Madrid“ niekada nebuvo svarbus CELF klientas arba Japonijos knygynai, kurie yra stambūs klientai ir nepriklauso „nedidelių užsakymų“ rinkai.

(225) Be kita ko, SIDE pateiktas nuolaidų sąrašas neįrodo, kad jos yra patrauklesnis, nei SIDE teikiamos nuolaidos. Komisija daro išvadą, kad iš 28 leidėjų, kuriuos SIDE atrinko norėdama iliustruoti savo teiginius, 16 leidėjų SIDE suteikia palankesnes nuolaidas, o CELF tokias nuolaidas suteikia tik 12 iš jų ([62]). Atotrūkis yra dar didesnis, jei atsižvelgiama į papildomą penkių procentų nuolaidą, kurią SIDE suteikia didesniems nei 10 vieno pavadinimo knygų užsakymams, nes CELF tokių užsakymų atveju nuolaidą suteikia tik 6 leidėjams, kai SIDE tokią nuolaidą suteikia net 22 leidėjams.

(226) Komisija mano, kad realus SIDE klientų perėjimas į CELF, kurį galėjo sąlygoti CELF patrauklesnės nuolaidos, kurias jis gali siūlyti dėka jam skirtos pagalbos, nėra nustatytas.

([59]) Dokumentas pavadintas „SIDE patirtų pažeidimų, dėl Kultūros ministerijos 1980 m. balandžio 1 d.–1996 m. kovo 31 d. CELF skirtos pagalbos, apibrėžimas“.

([60]) Penki kiti SIDE duoti pavyzdžiai.

([61]) Prancūzijos valdžios institucijos paneigia kitus SIDE pateiktus pavyzdžius.

([62]) Pirmą kartą SIDE pateiktos nuolaidos daro nuorodą į CELF sudarytą nuolaidų sąrašą pagal Prancūzijos valstybinę kainą, įskaitant mokesčius, nors eksporto pardavimo kainos nustatomos pagal kainą be mokesčių. Todėl palyginimas atliktas pagal sąrašą, kuriame nurodomos pakeistos kainos.

CELF klientų perėjimas į SIDE

(227) Kaip pastebėta preambulės 69 dalyje, 2002 m. rugpjūčio 12 d. laiške Komisijai SIDE tvirtina, kad CELF jau mažiausiai dvejus metus taiko neįvykdomas sąlygas „nedidelėms sąskaitoms“. SIDE pažymi, kad „ši politika tik dar labiau didina SIDE konkurencijos iškraipymus, kadangi tokiomis sąlygomis kai kurie buvę CELF „nedidelių sąskaitų“klientai, dabar pereina į SIDE (…). Tačiau akivaizdu, kad SIDE svarbiausi klientai pateikiantys labai didelius užsakymus (…)“.

(228) Komisija pirmiausia daro išvadą, kad apskųsti įkainiai ([63]) buvo pradėti taikyti tuo metu, kai atitinkama pagalba jau buvo nutraukta ir (areba) labai sumažėjusi, t. y., kai CELF privalėjo ieškoti alternatyvių išeičių, kad ir toliau galėtų vykdyti jam pateiktus nedidelius užsakymus.

(229) Komisija palygina dviejų įmonių duomenis ([64]) ir to daro išvadą, kad nėra nei vienos detalės, kuri galėtų patvirtinti SIDE teiginius dėl neseniai įvykusių ir klientų perėjimų, kuriuos ji įskundžia Komisijai. Komisija nekonstatuoja, kad padaugėjo SIDE išduotų sąskaitų-faktūrų. 1999 m. jų išduota 2 187, 2000m. – 2 137; o dėl klientų Komisija pareiškia negalinti atlikti palyginimų, nes negavo duomenų iš SIDE.

(230) Komisija taip pat nerado duomenų, galinčių įrodyti, kad sustabdžius pagalbos skyrimą CELF, būtų padaugėję SIDE vykdomų „nedidelių užsakymų“. SIDE pateikti skaičiai rodo priešingai, kad vidutinis knygų skaičius vienai sąskaitai-faktūrai išaugo iki 40,31 1999 m. ir 2001 m. iki 49,38, o jei pasitvirtintų CELF klientų perėjimas į SIDE, tai vidutinis knygų skaičius vienai sąskaitai-faktūrai, turėtų sumažėti.

(231) Komisija pažymi, kad nedidelių užsakymų ir net bendros veiklos požiūriu, vidutinis vieno pavadinimo SIDE parduotų knygų skaičius vis dar yra didesnis nei CELF parduotų vieno pavadinimo knygų vidutinis skaičius. Todėl CELF klientų perėjimas į SIDE įvyko ne dėl sustabdytos pagalbos.

(232) Bet kokiu atveju, išanalizavus Valstybės skiriamas pagalbas, konkurencijos iškraipymai galimi tik dėl šių pagalbų, bet ne dėl pagalbų sumažinimo ir (arba) sustabdymo, kurie SIDE atrodo neigiami.

Komisijos išvados dėl klientų perėjimų

(233) Komisija mano, kad, atsižvelgus į SIDE ir Prancūzijos valstybės institucijų pateiktus duomenis, kaip rodo 5 lentelėje pateikti skaičiai, pagalbos sustabdymas turėjo įtakos tik apyvartos gaunamos iš CELF vykdomų mažų užsakymų ir klientų skaičiaus sumažėjimui (-17,34 % 1999–2001 m.):

1. 5 lentelė – „nedidelių užsakymų“ ir „nedidelių sąskaitų“ įvertinimas

Prancūzijos valdžios institucijų pateikta informacija.

Metai	Apyvarta Nedideli užsakymai (eurais)	Pasikeitimai	Klientų skaičius	Pasikeitimai
1999	329 204		2 171	
2000	301 605	- 8,38 %	2 007	-7,55 %
2001	275 068	- 8,80 %	1 659	-17,34 %

(234) Komisija taip pat mano, kad SIDE komentarai prieštarauja jos pačios teiginiams, kad reikėtų atsižvelgti tik į paslaugų tiekėjų užregistruotų pavadinimų skaičių ir, kad bendra užsakymo suma neturi įtakos rentabilumui. Net jei šitas faktas pasitvirtintų, SIDE neturi jokio pagrindo manyti, kad CELF klientų į SIDE perėjimas (šito negalima matyti ir pateiktuose duomenyse) didina SIDE patiriamus konkurencijos iškraipymus ([65]). Be to Komisija pažymi, kad SIDE pati sau prieštarauja, 2002 m. gruodžio 9 d. pareiškime nurodydama, kad „*…bendrai nedidelių užsakymų vykdymas yra rentabilesnis, nei didelių užsakymų vykdymas*“.

([63]) Prancūzija nepaneigė CELF tarifų pakeitimų, ji nurodė, kad CELF turėjo peržiūrėti įkainius „nedideliems užsakymams“ dėl sumažintos pagalbos.

([64]) Žr. 3a, 3b ir 3c lenteles.

([65]) SIDE, komentuodama šį faktą, patikslino, kad „yra akivaizdu, kad patys svarbiausi klientai yra klientai, pateikiantys didelius užsakymus; taip yra ne todėl, kad kiti yra nerentabilūs, bet paprasčiausiai todėl, kad, kaip ir bet kuriai kitai komercinė įmonei, visada geriau turėti klientus, dirbančius didelėmis apimtimis“.

(235) Komisijos, pagal Prancūzijos valdžios institucijų pateiktus duomenis, paruošta 6 lentelė rodo, kad nėra tiesioginio ryšio tarp SIDE apyvartos augimo ar mažėjimo ir suteiktų subsidijų didinimo ar mažinimo.

6 lentelė

Metai	Pagalba suteikta CELF eurais	SIDE Apyvartos svyravimai	Pagalba
1990	304 900	——	—-
1991	373 500	+	+
1992	422 280	-	+
1993	382 650	+	-
1994	304 900	-	-
1995	304 900	-	=
1996	304 900	-	=
1997	243 920	-	-
1998	182 940	+	-
1999	121 960	-	-
2000	60 980	+	-
2001	38 110	-	-
2002	0	-	0

(236) Šie CELF ir SIDE pateikti skaičiai, leido Komisijai nustatyti, kad CELF skirtos sumos, neturėjo tiesioginės įtakos SIDE, kuris yra antrasis specialusis tarpininkas rinkoje ([66]), veiklai ir jos rezultatams. Kaip pavyzdį galima pateikti šį faktą, kad keletą metų SIDE apyvarta mažėjo, net jeigu pagalba CELF taip pat buvo mažinama.

(237) Komisija galėjo pastebėti, kad CELF skiriamos pagalbos nutraukimas turėjo aiškia ir svarbias pasekmes CELF apyvartai, gaunamai iš nedidelių užsakymų, ir „nedidelių sąskaitų“ sumažėjimui.

(238) Remdamasi pateiktais skaičiais, Komisija daro išvadą, kad nesuteikiant pagalbos ir kol SIDE naudosis šiuo akivaizdžiu atšalimu, CELF šiuo metu negali vykdyti dalies gautų užsakymų.

(239) Komisija taip pat galėjo daryti išvadą, kad 1994–2001 m. skirtos subsidijos visiškai nepadengė dėl „nedidelių užsakymų programos“ susidariusio deficito ir sudarė gana nedidelę bendros CELF apyvartos dalį: nuo 3,95 % 1994 m. iki 0,29 % 2001 m. ([67]).

(240) Remiantis visais išnagrinėtais faktais atrodo, kad užginčyta pagalba sudaro tik su labai nežymią eksporto tarpininkų veiklos dalį, ir kuri akivaizdžiai nebūtų vykdoma, jei nebūtų suteikta atitinkama pagalba. Komisija taip pat galėjo padaryti išvadą, kad Prancūzijos skirta pagalba negalėjo viršyti išlaidų, kurios yra neatsiejamos nuo šios veiklos, kompensacijos sumos.

(241) Komisija taip pat primena, kad, kaip jau minėta preambulės 132 ir kitose dalyse, Bendrijos lygmenyje poveikis prekybai ir konkurencijos iškraipymai yra labai nedideli. Kaip aiškiai nurodyta Teismo 1998 m. sausio 27 d. bylos „Ladbroke Racing Ltd“ prieš Komisiją ([68]) sprendime, Komisija, vertindama pagalbos suderinamumą su Sutarties 87 straipsnio 3 dalies nuostatomis, turi atsižvelgti į šiuos duomenis.

(242) Todėl pagalba skirta CELF kaip „Nedidelių užsakymų programos“ dalis nedaro neigiamo poveikio konkurencijos sąlygoms ir prekybai, kuris prieštarautų Bendrijos interesams. Prancūzijos valdžios institucijų dalyvavimas siekiant užsibrėžtų tikslų, sudarė ypatingas sąlygas, kad tie užsakymai, kurie negalėtų būti aptarnaujami, jei įmonė teikianti paslaugą siektų pelno, būtų vykdomi.

([66]) Komisija primena, kad konkrečios tokio pat pobūdžio pagalbos, dėl kurių dabar ginčijamasi, buvo skirtos dviems kitoms įmonėms: „Servedit“ et „l'Ecole des Loisirs“.

([67]) Žr. taip pat II priedą.

([68]) Byla T-67/94, Rinkinys p. II–1. Žr. ypač punktus 150 ir 162

B. *SUTARTIES 86 STRAIPSNIO 2 DALIES TAIKYMAS*

1/ PRANCŪZIJOS VADŽIOS INSTITUCIJŲ POZICIJA

(243) Prancūzijos valdžios institucijos teigia, kaip jos tą darė 1998 m. ([69]), kad CELF buvo skirtas visuomeninio paslaugų teikėjo vaidmuo, todėl užginčytos priemonės turi būti vertinamos pagal Sutarties 86 straipsnio 2 dalies nuostatas numatančias, kad „*Įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, arba įplaukų biudžetui duodančioms monopolinėms įmonėms, šioje Sutartyje nustatytos taisyklės, ypač konkurencijos taisyklės, yra taikomos, jei jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patikėtų specialių uždavinių. Prekybos plėtojimui neturi būti daroma tokio poveikio, kuris prieštarautų Bendrijos interesams.*“

(244) Prancūzijos valdžios institucijos pateikė daug dokumentų ([70]), kurie, jų nuomone, galėtų patvirtinti, kad CELF patikėtas vaidmuo yra teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas.

(245) Prancūzijos valdžios institucijos nurodė, kad Knygų ir skaitinių valdyba šių dokumentų pagrindu iki 2001 m. su CELF sudarė kiekvienais metais sutartis, apibrėžiančias ministerijos ir CELF bendradarbiavimo tikslus ir abiejų šalių įsipareigojimus.

(246) Prancūzijos valdžios institucijos pateikią keletą tokių sutarčių. 1991 m. balandžio 25 d. pateikė pirmąją sutartį, kurioje teigiama, kad „*ministerija suteikia pagalbą CELF veiklai susijusiai su nedidelių užsakymų knygoms skirtų užsienio šalims perskirstymui…*“ Kitoje 1997 m. spalio23 d. sutartyje pirmą kartą teigiama, kad „*ministerija suteikia pagalbą CELF kaip visuomeninės paslaugos tiekėjo įsipareigojimams, susijusiai su nedideliais užsakymais vykdyti*“. Kitos sutarys sudarytos iki 2001 m. buvo, išskyrus suteiktos pagalbos sumas, identiškos prieš tai sudarytoms sutartims.

2/ KOMISIJOS ĮVERTINIMAS

(247) Komisija jau nusprendė šiame sprendime, kad pagalba skirta CELF, pagal Sutarties 87 straipsnio 1 dalį, yra laikytina valstybės parama ir, kad pagal sutarties 87 straipsnio 3 dalį d punktą yra suderinama su bendrąja rinka. Todėl, pagal Teismų teisę ([71]), Komisijai nereikėtų išsamiau vertinti subsidijuotos CELF veiklos pagal Sutarties 86 straipsnį 2 dalį. Šią Komisijos poziciją patvirtino Teismas 2000 m. birželio 22 d. sprendimu ([72]), darydamas išvadą, kad net jei pagalba, remiantis Sutarties 86 straipsnio 2 dalimi, yra pagrįsta, apie ją turi būti pranešta Komisijai. Todėl nebūtina, apibrėžti ar pagalba CELF yra skirta laikantis Sutarties 86 straipsnio 2 dalies nuostatų.

(248) Komisija pažymi, kad Teismas 2003 m. liepos 24 d. sprendime dėl Altmark ([73]), patikslina kokiomis sąlygomis įmonei, kuriai patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugą, skiriama pagalba yra nevalstybinė parama. Todėl Komisija teigia, tokiu atveju šios sąlygos nėra suderinamos. Pirmiausia Komisija teigia, kad nebuvo laikomasi sąlygos, numatytos sprendimo dėl Altmark 89 punkte, kadangi pagalbos teisinis pagrindas nėra taikytinas CELF. Taip pat Komisija mano, kad 90 minėto sprendimo punktas, dėl išankstinių parametrų, pagal kuriuos skaičiuojama kompensacija, nustatymo taip pat nebuvo svarstomas, net jei pagalba bendrai neperžengė kompensacijos, skirtos nedidelių užsakymų vykdymui, sumos.

VI. **IŠVADA**

(249) Atsižvelgus į tai, kas pasakyta atitinkama pagalba įvykdo reikalavimus nustatytus Sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punkte, nes ji siekia kultūrinių tikslų. Komisija nustatė, kad ši pagalba prekybos sąlygų ir konkurencijos Bendrijoje nepaveikė taip, kad prieštarautų bendram interesui,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Pagalba, suteikta Prancūziškos knygos eksporto kooperatyvui (CELF), skirta nedideliems knygų prancūzų kalba užsakymams vykdyti, buvo taikoma Prancūzijoje 1980–2001 metais, yra pagalba suteikta laikantis Sutarties 87 straipsnio 1 dalies nuostatų. kadangi, kad Prancūzija, prieš suteikdama šią pagalbą, apie ją nepranešė Komisijai, ji suteikta neteisėtai. Tačiau pagal Sutarties 87 straipsnio 3 dalies d punktą ši pagalba yra vis dėlto suderinama su bendrąja rinka.

([69]) Žr. Preambulės 24 dalį.
([70]) Žr. Preambulės 102 dalį.
([71]) Sprendimas 1994 m. kovo 15 d. Byla C-387/92, Banco Exterior de España prieš Ayuntamiento de Valencia, Rinkinys p. I-0877.
([72]) Žr. Preambulės 24 dalį ir kitas.
([73]) Byla C-280/00 Altmark Trans GmbH ir Regierungspräsidium Magdeburg prieš Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, Rinkinys p. I-7747.

2 straipsnis

Šis sprendimas skiriamas Prancūzijos Respublikai.

Priimta Briuselyje, 2004 m. balandžio 20 d.

Komisijos vardu
Mario MONTI
Komisijos narys

I PRIEDAS

Pagalbos skirtos nuo 1980 m. įvertinimas eurais

1980	91 470
1981	91 470
1982	205 510
1983	164 640
1984	137 200
1985	141 780
1986	248 490
1987	214 950
1988	213 430
1989	259 160
1990	304 900
1991	373 500
1992	422 280
1993	382 650
1994	304 900
1995	304 900
1996	304 900
1997	243 920
1998	182 940
1999	121 960
2000	60 980
2001	38 110
2002	0

II PRIEDAS

CELF mokesčių kompensacijų mažėjimas

Prancūzijos valdžios institucijų pateikti duomenys

Metai	Pagalba eurais	Mokesčiai Viso	Mokesčių procentai
1994	304 900	683 788	44,59 %
1995	304 900	697 177	43,73 %
1996	304 900	624 206	48,85 %
1997	243 920	680 023	35,87 %
1998	182 940	664 783	22,63 %
1999	121 960	635 577	19,19 %
2000	60 980	572 670	10,65 %
2001	38 110	509 048	7,49 %
2002	0	0	0

III PRIEDAS

Užsakymų vykdymo procesas

Duomenys paimti iš SIDE pateiktų pastabų

Kliento lygmenyje

a) Išsiųsti klientui aprašą kuriame nurodoma
   — bendros pardavimo sąlygos (el. laišku, faksu, laišku)
   — prašymas atsidaryti sąskaitą (el. laišku, faksu, laišku).
b) Gavus prašymą atidaryti sąskaitą, kreiptis į COFACE ir patikrinti kliento mokumą per COFACE.
c) Atidarymas nesudaro problemų: atidaryti kliento sąskaitą.
d) Atidarymas yra problematiškas: klientas bus aptarnautas tik „proforma“, t. y. apmokėjus sąmatą).

Klientas turintis sąskaitą

a) Kliento identifikacija (pirmiausia pagal jo sąskaitos numerį)

   Užsakytos prekės aprašymas (paieška tarp 640 000 pavadinimų, įskaitant knygas, garso kasetes, CD ir CD-ROM diskus).

   Užsakymo lapas; prekė surasta; įregistruoti kiekį; užsakymo datą; kliento duomenis; užsakymo patvirtinimas.
   — Jei turi būti įregistruota kito pavadinimo prekė, operacija kartojama.
   — Klientui pageidaujant galima pakeisti užsakymo išsiuntimo formą.
b) Užsakytos knygos nebėra duomenų bazėje.
   — Prekės aprašymas ranka

     Nurodomas pavadinimas, autorius, ISBN, leidėjas, tiekėjas.
c) Kiekvienos knygos užsakymas automatiškai reikia „tiekėjo“.
d) Programa tiesiogiai persiunčią užsakymą tiekėjui, kurio duomenys nurodomi.
e) Teisingai įregistruoti užsakymai automatiškai atspausdinami ir išsiunčiami tiekėjui faksu, paštu arba per kurjerį.

Prekių priėmimas

a) Prekių pristatymas – paštu arba per kurjerį.
b) Patikrinti ar sąskaitų- faktūrų ir pristatymo bonuso duomenis.
c) Įeiti į prekių priėmimo programoje, kuri padeda surasti knygą ir jos užsakovą.
d) Prašymas automatiškai persiunčiamas tiekėjui.
e) Kompiuteris atspausdina kiekvienam klientui knygų sąrašą ir „sandėlio numerį“.
f) Kai užsakymas yra baigtas ar jei nusprendžiama, kad knygos turi būti išsiųstos, paruošiamas siuntinys. Tada apskaičiuojama svoris ir transporto išlaidos.

Sąskaitos-faktūros išrašymas ir išsiuntimas

a) Sąskaita-faktūra ir lydraštis atspausdinamas automatiškai. Išsiunčiama kliento pasirinktu būdu. Sąskaitos-faktūros tvarkomos automatiškai. Sąskaitos-faktūros klientams išsiunčiamos paštu.
b) Ataskaitos atspausdinamos kas mėnesį, po vyksta atsiskaitymai su klientais pagal nustatytus terminus. Viską atlikus, atsiskaitymai su klientais baigti.
c) Mokėjimo būdas: kreditinė kortelė – už didesnes sumas atsiskaitoma pavedimais per banką arba čekiu, kartais kreditiniu laišku.

IV PRIEDAS

Analitinės apskaitos duomenų patikrinimas CELF - 1994

Remiantis Prancūzijos valdžios institucijų pateiktais duomenimis

Duomenys Prancūzijos frankais ir eurais

	FRF	Eurai
Knygų pirkimo išlaidos	**2 068 293**	**315 309**
- pirkimas	2 026 011	308 863
- transportas ir kurjeris	42 282	6 446
Personalo išlaidos	**1 670 963**	**254 737**
- Priėmimas (knygų) tiesioginė darbo jėga	217 641	33 179
- Įpakavimas tiesioginė darbo jėga	53 409	8 142
- Komercinės paslaugos tiesioginė darbo jėga		
- 1 zona	149 770	22 832
- 2 zona	157 627	24 030
- 3 zona	49 390	7 529
- Aptarnaujančio personalo atlyginimai	1 022 285	155 846
- Rinkodaros specialistų atlyginimai	20 841	3 177
Bendros išlaidos	**518 926**	**79 110**
- įpakavimas	14 770	2 252
- raštinės reikmenys	183 784	28 018
- transporto išlaidos	148 056	22 571
- komisinės pardavimo išlaidos	36 540	5 570
- ryšio išlaidos	29 103	4 437
- įpakavimo į dėžes išlaidos	26 294	4 008
- draudiminės išlaidos	20 929	3 191
- amortizacinės išlaidos	20 609	3 142
- kitos išlaidos	38 841	5 921
Netiesioginės pavienės išlaidos	**188 524**	**28 740**
- verslo mokestis	14 064	2 144
- aprūpinimo dotacijos	51 890	7 911
- išorinės paslaugos	66 828	10 188
- ypatingi mokesčiai	46 733	7 124
- kiti mokesčiai	9 009	1 373
Bendros išlaidos	4 446 706	677 896

Valiutos keitimo kursas: 1 euro = 6,55957 FRF

Komentarai ir paaiškinimai

1. *Supirkimo ir transporto išlaidos (įskaitant kurjerio paslaugas)*: Šios išlaidos buvo suskaičiuotos atsižvelgiant į bendras išlaidas priklausomai nuo knygų skaičiaus, tai sudaro 38 795 874 FRF (5 914 393 eurus). Šita suma padalinama iš knygų skaičiaus ir gaunama vienetinė knygos kaina. Bendras CELF parduotų knygų skaičius 1994 m. siekė 467 673; todėl vienetinė vienos knygos kaina 82,95 FRF (12,65 eurai). Norint nustatyti kokios buvo nedidelių užsakymų supirkimo ir transporto išlaidos, vienetinę knygos kainą reikia padauginti iš nedidelių užsakymų skaičiaus, gaunama suma yra 2 068 293 FRF (315 309 eurai) mažiems užsakymams.

2. *Personalo išlaidos*: „nedidelių užsakymų“ priėmimo darbo vietai, kuri ir sudarydavo specifinius neišvengiamus sunkumus, taikomas 3 koeficientas (pagal knygų skaičių). Knygų, gaunamų iš stambių leidėjų ar tiekėjų priėmimas vyksta automatizuotai, dėka EAN kodo, optinio skaitymo būdu, iš karto atpažįstama knyga. Priešingu atveju, kai knygos leidžiamos smulkių leidėjų, jos neturi brūkšninio kodo ir todėl jas reikia rūšiuoti manualiniu būdu.

   Taip pat, stambūs leidėjai, pristatydami prekes klientams, esantiems Paryžiuje, dalinasi transporto išlaidas, nustatytas profesiniu principu, kas sudarė 0,75 FRF/kg, tuo tarpu kaina mokama kurjeriams - 6,5 FRF/kg pakuotei gautai iš smulkių tiekėjų. Sąskaitos- faktūros pateikimas užsienyje esantiems knygynams yra vienodo tarifo, toks prekių pristatymo būdas leidžia sumažinti garantines sumas.

   Koeficiento 3 taikymas nedideliems užsakymams suteikia galimybę įtraukti į apskaitą tikslius jų vykdymo išlaidas.

3. *Įpakavimas*: Tiesioginė darbo jėga išlaidos apskaičiuojamos pagal knygų skaičių.

4. *Komercinės paslaugos*: Tiesioginės darbo jėgos išlaidos apskaičiuojamos, taikant koeficientą 3, kadangi pardavimo ir administravimo lygmenyje maži užsakymai yra sudėtingesni. Užsakymų vykdymo skirtumai leidžia į analitinę apskaitą įtraukti tikslias mokesčių sumas.

   Papildomi paaiškinimai dėl užsakymo kodifikavimo: Jei susidaro sunkumai dėl užsakymo kodifikavimo, reikia atlikti papildomus darbus. Šie darbai turi būti atlikti nepriklausomai nuo užsakymo sumos.

   Taip pat, užsakymo registracijai reikia atlikti išankstines informacijos paieškas: ISBN, leidėjo katalogas, duomenų bazės, patikrinti ar prekė yra prieinama (arba ne), užsakymo patvirtinimas. Susidarius trūkumams dėl užsakymo lapo kokybės, ypač kai reikia identifikuoti užsakymą, atsiranda papildomų išlaidų. Dažniausiai šie sunkumai susidaro vykdant nedidelius užsakymus. Didieji knygynai, kurių su CELF gaunama apyvarta yra didelė, paprastai yra didelės apimties įmonės, naudojančios naujausią įrangą, leidžiančią tobulinti vadybą, ypač perduodant standartinius užsakymus, t.y. užsakymą, kurie yra aiškūs ir tikslūs. CELF turi savo klientų tarpe labai daug smulkių knygynų, kurių veikla ne visada leidžia naudotis šiuolaikiškomis tarptautinė komercijos priemonėmis. Taip pat, užsakymus gautus iš tokio tipo įmonių, kartais sunku suprasti, kadangi trūksta dalies informacijos, reikalingos atlikimui, kas reikalauja papildomo darbo ir išlaidų.

5. *Aptarnaujantis personalas*: (valdyba, informatikos specialistai, sekretorės, buhalteriai, rinkodaros specialistai, valytojai) – išlaidos apskaičiuojamos pagal knygų skaičių, išskyrus buhalterines išlaidas. Kurios apskaičiuojamos priklausomai nuo sąskaitų-faktūrų skaičiaus.

6. *Bendro pobūdžio išlaidos – įpakavimas, transporto išlaidos, amortizacinės išlaidos*: Išlaidos apskaičiuojamos pagal knygas.

7. *Bendro pobūdžio išlaidos- raštinės reikmenys*: išlaidos skaičiuojamos pagal sąskaitų-faktūrų skaičių

8. *Bendro pobūdžio išlaidos – komisinės pardavimo išlaidos ir draudimo išlaidos*: išlaidos: išlaidos skaičiuojamos pagal apyvartą.

9. *Bendro pobūdžio išlaidos – telefonas, faksas, pakavimas į dėžes*: taikomas 2,5 koeficientas, nes telefono išlaidos priklauso nuo daugelio veiksnių, pirmiausia: pokalbiai su klientais ir leidėjų paieškos. Šios išlaidos susijusios su daugeliu atliekamų operacijų: knygų pardavėjo užsakymo lapo priėmimas, užsakymo kodifikacija, užsakymo registracija ir buhalterinės išlaidos, nes reikia užregistruoti įvairius piniginių srautų judėjimus, susijusius su minėtomis operacijomis.

10. *Verslo mokesčiai ir aprūpinimo dotacijos*: išlaidos apskaičiuojamos priklausomai nuo apyvartos. *Išorinės paslaugos*: (nuoma, kelionės išlaidos, reklaminės išlaidos) ir ypatingi mokesčiai: išlaidos apskaičiuojamos pagal knygų skaičių.